

ZAVOD ZA RIBIŠTVO SLOVENIJE
SPODNJE GAMELJNE 61 A, 1211 LJUBLJANA-ŠMARTNO

**NAČRT ZA IZVAJANJE RIBIŠKEGA UPRAVLJANJA V
KOČEVSKO-BELOKRANSKEM RIBIŠKEM OBMOČJU**

OSNUTEK

Sp.Gameljne, april 2010

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

**NAČRT ZA IZVAJANJE RIBIŠKEGA UPRAVLJANJA V KOČEVSKO-
BELOKRAJNSKEM RIBIŠKEM OBMOČJU**

OSNUTEK

Pripravil: Miha Ivanc, univ.dipl.biol.

Strokovni sodelavci: Aljaž Jenič, univ.dipl.biol.

Direktor: Dejan Pehar, spec.

Datum: 14.04.2010

Kazalo

Uvod.....	4
Splošni opis ribiškega območja	4
Meje, površine in identifikacijske številke revirjev ribiškega območja.....	4
Pregledna karta ribiškega območja.....	7
Opis hidroloških, hidrogeoloških ter drugih značilnosti površinskih voda v kočevsko – belokranjskem ribiškem območju	11
Seznam vrst in njihova razširjenost.....	12
Ocena naseljenosti in dinamike rasti	19
Podatki o drstiščih	19
Podatki o ribogojnih obratih za gojitev rib za poribljavanja.....	22
Analiza izvajanja ribiškega upravljanja v preteklem obdobju načrtovanja.....	23
Pregled in presoja uplena	23
Pregled in presoja vlaganj	25
Pregled realizacije načrtovanih ukrepov	25
Ocena ustreznosti postavljenih usmeritev in ukrepov.....	25
Temeljne usmeritve za ohranitev in trajnostno rabo rib	26
Ukrepi za ohranjanje populacij domorodnih vrst rib	26
Varstvo vrst in habitatnih tipov zaradi katerih so opredeljena območja Natura 2000 razglašena zaradi varstva kvalifikacijskih vrst rib in njihovih habitatov	32
Ukrepi v delih ribiškega območja, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status.....	35
Usmeritve za trajnostno rabo rib	35
Načela posegov v populacije rib.....	36
Ribolovni režim.....	36
Obseg ribolova	37
Drugi posegi	38
Usmeritve za poribljavanje in gojitev rib	39
Poribljavanja ribolovnih revirjev	39
Vrsta in obseg sonaravne gojitve	40
Odvzem spolnih celic	40

Uvod

V skladu z Zakonom o sladkovodnem ribištvu (Uradni list RS, št. 61/2006) in Pravilnikom o načrtovanju in poročanju v ribištvu (Uradni list RS, št. 18/2008) Zavod za ribištvo Slovenije na podlagi mnenja izvajalca ribiškega upravljanja in lokalne skupnosti pripravi osnutke načrtov ribiškega upravljanja v ribiških območjih. V postopku priprave osnutkov načrtov so bili le ti usklajeni z naravovarstvenimi smernicami Zavoda RS za varstvo narave.

Splošni opis ribiškega območja

Meje, površine in identifikacijske številke revirjev ribiškega območja

Uredba o določitvi meja ribiških območij in ribiških okolišev v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 52/2007) v Sloveniji določa dvanajst ribiških območij. Ribiško območje je največja prostorska enota za ribiško upravljanje, ki združuje več ribiških okolišev s podobnimi ekosistemskimi značilnostmi. V ribiška območja in ribiške okoliše spadajo vse celinske vode, ki se nahajajo znotraj meja ribiških območij oziroma ribiških okolišev, razen izločene vode po predpisu o izločenih vodah (vode posebnega pomena in komercialni ribniki) ter ribogojni objekti, za katere je bila podeljena vodna pravica. Izhajajoč iz dejstva, da v hudournikih in potokih z nestalno vodo ni rib, v ribiških okoliših te struge niso evidentirane kot revirji in niso prikazane v seznamih revirjev ribiškega območja oziroma ribiških okolišev (Tabela 2).

V skladu z zgoraj omenjeno uredbo so v Sloveniji določena naslednja ribiška območja: pomursko, zgornjedravsko, spodnjedravsko, gornjesavsko, srednjesavsko, notranjsko-ljubljansko, spodnjesavsko, savinjsko, novomeško, kočevsko-belokranjsko, soško in obalno-kraško.

Kočevsko-belokranjsko ribiško območje obsega porečje Kolpe s Čabranko do državne meje, s pritoki na levem bregu; Rinža. V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju so določeni štirje ribiški okoliši (Tabela 1) in sicer: kočevski, viniški, črnomaljski in metliški ribiški okoliš. Iz kočevsko-belokranjskega ribiškega območja je izločen del kočevskega ribiškega okoliša (Kolpa od jezua v Slavskem Lazu do jezua v Dolu pri Starem Trgu s pritoki na levem bregu), ki je v skladu z Uredbo od določitvi voda posebnega pomena in načinu izvajanja ribiškega upravljanja v njih (Uradni list RS, št. 52/2007) določen za vode posebnega pomena.

Tabela 1. Seznam ribiških okolišev kočevsko-belokranjskega ribiškega območja z izvajalci

Šifra okoliša	Ime okoliša	Šifra izvajalca	Ime izvajalca (ribiške družine)
57	Kočevski ribiški okoliš	27	Kočevje
58	Viniški ribiški okoliš	30	Črnomelj
59	Črnomaljski ribiški okoliš	30	Črnomelj
60	Metliški ribiški okoliš	31	Metlika

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

V tabeli 2 so prikazani revirji ribiškega okoliša, njihovo ime, meje in površina. V zadnjem stolpcu je prikazana tudi dosedanja raba revirja, ki pa se lahko v fazi priprave ribiškoogojitvenega načrta (v nadaljevanju: RGN) zaradi naravovarstvenih razlogov ali zaradi zagotavljanja trajnostnega izvajanja ribiškega upravljanja v ribiškem okolišu v obdobju 2011-2016, tudi spremeni.

Tabela 2. Seznam revirjev po ribiških okoliših in dosedanji način izvajanja ribiškega upravljanja

Legenda:

šifra	Raba
1	Ribolovni revir
5	Gojitveni potok salmonidni G 1
8	Gojitveni potok ciprinidni G2
6	Vzrejni ribnik
7	Rezervat za smukanje plemenk R1
2	Rezervat za vzpostavljanje populacij domorodnih vrst R 2
9	Rezervat za ohranjanje populacij domorodnih vrst R3
0	Revir brez aktivnega upravljanja
10	Prizadeta površina

Kočevski ribiški okoliš

Revir	Ime revirja	Zgornja meja	Spodnja meja	Površina (ha)	Dosedanja raba
004	Čabranka	most v Čabru	sotočje s Kolpo	14,1	1
014	Kočevska reka			19	1
003	Kolpa 1	sotočje s Čabranko	jez v Slavskem Lazu	68,9	1
020	Rinža-cipr.	jez na Bregu	zadnja zap. v Kočevju	9	1
002	Rudniško jezero	rudniška vgreznina	v Šalki vasi	33	1
031	Belica	izvir	izliv v Čabranko	1,1	5
025	Bezgarski-Sovdaški p.	izvir	izliv v Čabranko	0,2	5
009	Črni potok	izvir	izliv v Rinžo	0,1	5
012	Grivški p.-Zali jarak	izvir	izliv v Kolpo	0,2	5
010	Jazbečev p.-Mrzli	izvir Mrzli studenec	izliv v Rinžo	0,1	5
012	Grivški p.-Zali jarak	izvir	izliv v Kolpo	0,2	5
010	Jazbečev p.-Mrzli	izvir Mrzli studenec	izliv v Rinžo	0,1	5
012	Grivški p.-Zali jarak	izvir	izliv v Kolpo	0,2	5
010	Jazbečev p.-Mrzli	izvir Mrzli studenec	izliv v Rinžo	0,1	5
012	Grivški p.-Zali jarak	izvir	izliv v Kolpo	0,2	5
010	Jazbečev p.-Mrzli	izvir Mrzli studenec	izliv v Rinžo	0,1	5
030	Potuharica	izvir	izliv v Kolpo	0,1	5
033	Prifarski potok 1	izvir	slap Nežica	0,31	5
032	Prifarski potok 2	slap Nežica	izliv v Kolpo	0,4	5
035	Rožni studenec	izvir	izliv v Rinžo	0,07	5
035	Rožni studenec	izvir	izliv v Rinžo	0,07	5
005	Topli-Mrzli jarek	izvir	izliv v Kolpo	0,64	5
034	Zanjski jarek	izvir	izliv v Kolpo	0,08	5
023	Črni potok	izvir	izliv v Čabranko	0,3	9
021	Kozji jarek	izvir	izliv v Kolpo	0,1	9
019	Mrzli studenec	izvir	ponor	0,05	9
018	Potok na brigi	izvir	ponor	0,1	9
029	Potok na Prezi	izvir	ponor	0,1	9
024	Potok pri Vurhah	izvir	izliv v Čabranko	0,1	9
013	Rinža sal	izvir	jez na Bregu	1,68	9
028	Stalcaparski potok	izvir	izliv v Rinžo	0,02	9

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

026	Potok pri Bezgovici	izvir	izliv v Čabranko	0,10	0
015	Reški potok-Rečica	iztok iz j.Kočevska reka	poniknjenje	0,60	0
027	Strojiški jarek	izvir	izliv v Čabranko	0,05	0

Viniški ribiški okoliš

Revir	Ime revirja	Zgornja meja	Spodnja meja	Površina (ha)	Dosedanja raba
001	Kolpa 3a	jez v Dolu	most v Žuničih	102,00	1
008	Dolski potok	izvir	izliv v Kolpo	0,11	9

Črnomaljski ribiški okoliš

Revir	Ime revirja	Zgornja meja	Spodnja meja	Površina (ha)	Dosedanja raba
005	Dobličica	izvir	izliv v Lahinjo	25,2	1
030	Kolpa 3b	most v Žuničih	jez Krasinec	68,2	1
004	Lahinja	izvir	Vranoviči	26,9	1
020	Ribnik Hrast 1	jugozahodni del		0,7	1
012	Jelševniški potok	izvir	izliv v Dobličico	0,17	9
009	Nerajčica	izvir	izliv v Lahinjo	0,26	9
010	Obrščica	izvir	izliv v Podturnščico	0,15	9
013	Paški potok	izvir	izliv v Dobličico	0,42	9
011	Podturnščica	izvir	izliv v Lahinjo	0,96	9
006	Ribnik Hrast 2	severovzhodni del		0,71	9
004	Lahinja	Flekov mlin	slap Žagarci	3,60	10

Metliški ribiški okoliš

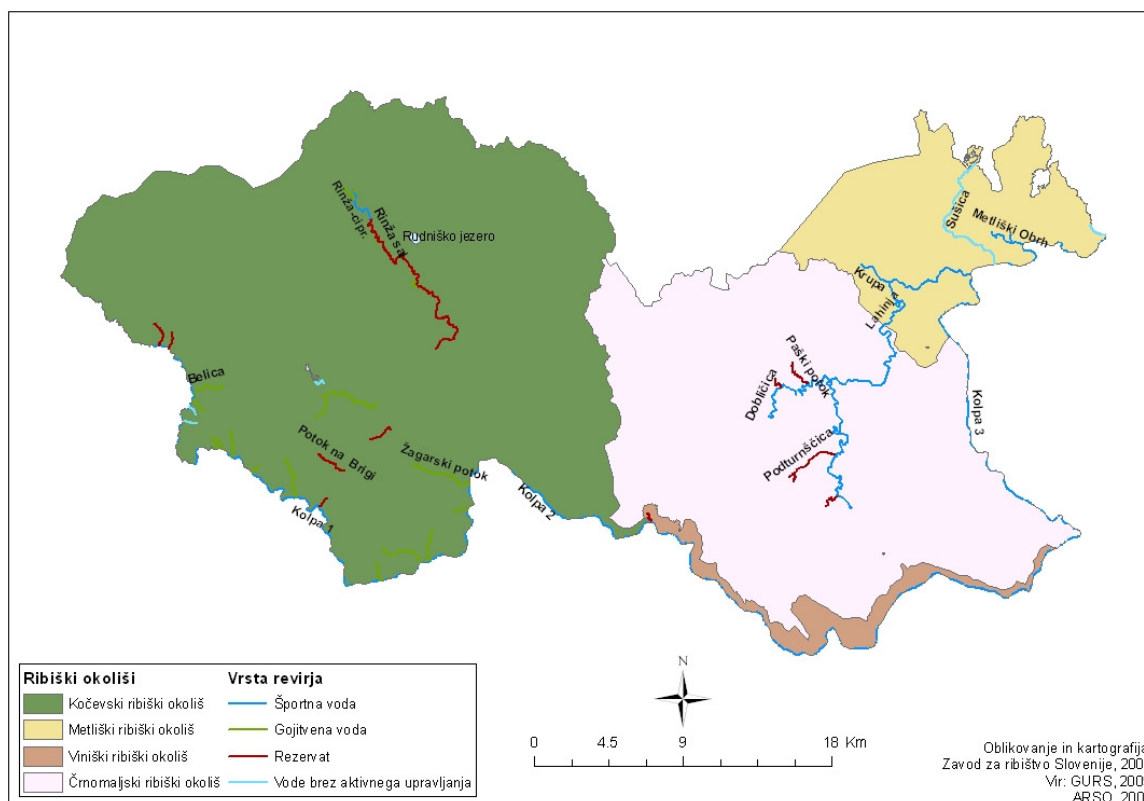
Revir	Ime revirja	Zgornja meja	Spodnja meja	Površina (ha)	Dosedanja raba
001	Kolpa 4	jez pri Krasincu	državna meja s Hrvaško	54,9	1
005	Krupa	izvir	izliv v Lahinjo	3,4	1
003	Lahinja	Vranoviči	izliv v Kolpo	17,9	1
007	Metličica	izvir	izliv v Kolpo	0,3	1
006	Metliški Obrh	izvir	izliv v Kolpo	1,5	1
009	Ribnik Priložje	Priložje		1,2	1
008	Kamenica	izvir	izliv v Kolpo	0,5	0
010	Sušica	izvir	izliv v Kolpo	0,49	0

šifra	Raba
1	Ribolovni revir
5	Gojitveni potok salmonidni G 1
8	Gojitveni potok ciprinidni G2
6	Vzrejni ribnik

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

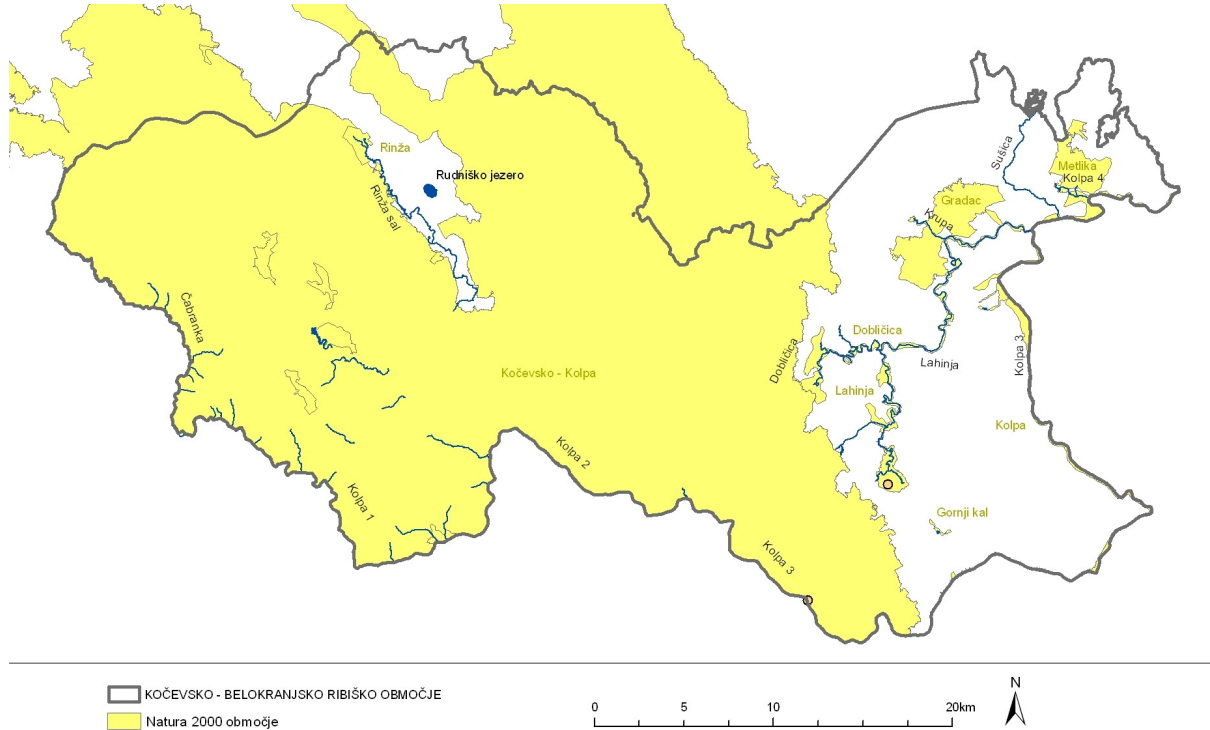
7	Rezervat za smukanje plemenk R1
2	Rezervat za vzpostavljanje populacij domorodnih vrst R 2
9	Rezervat za ohranjanje populacij domorodnih vrst R3
0	Revir brez aktivnega upravljanja
10	Prizadeta površina

Pregledna karta ribiškega območja

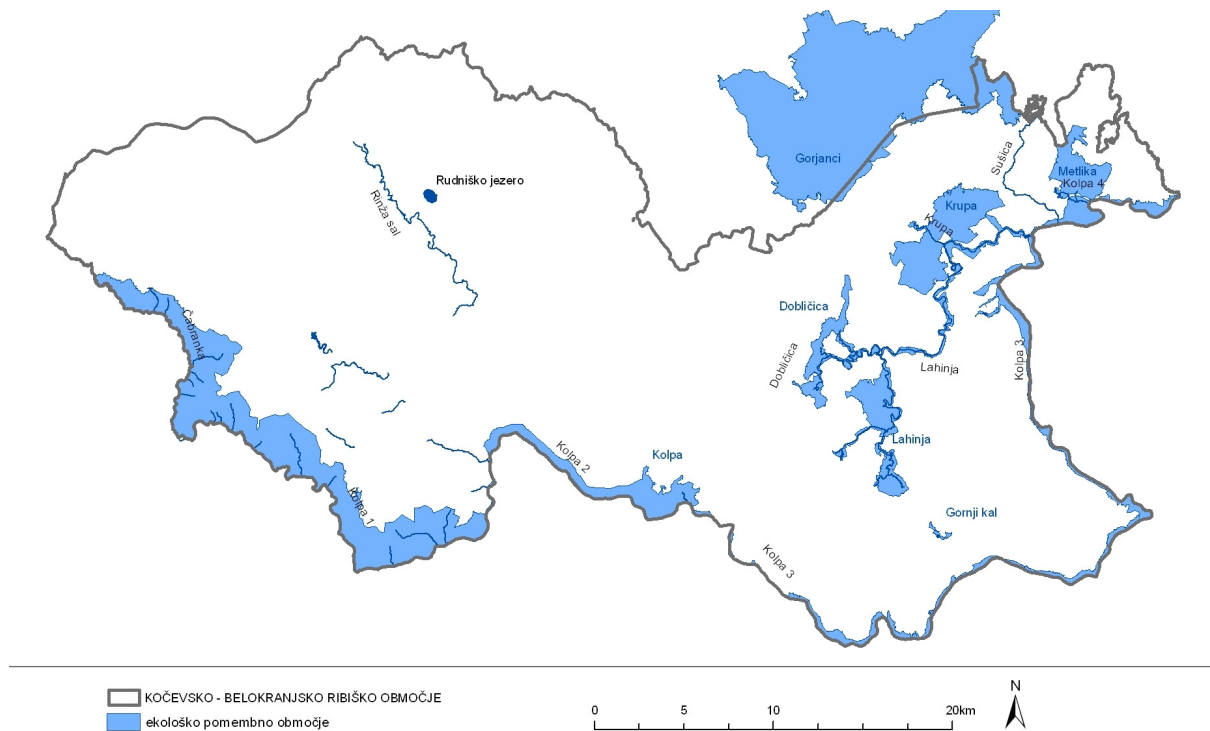

Slika 1. Ribiški okoliši in revirji v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

Pregledna karta ribiškega območja s prikazanimi območji, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status

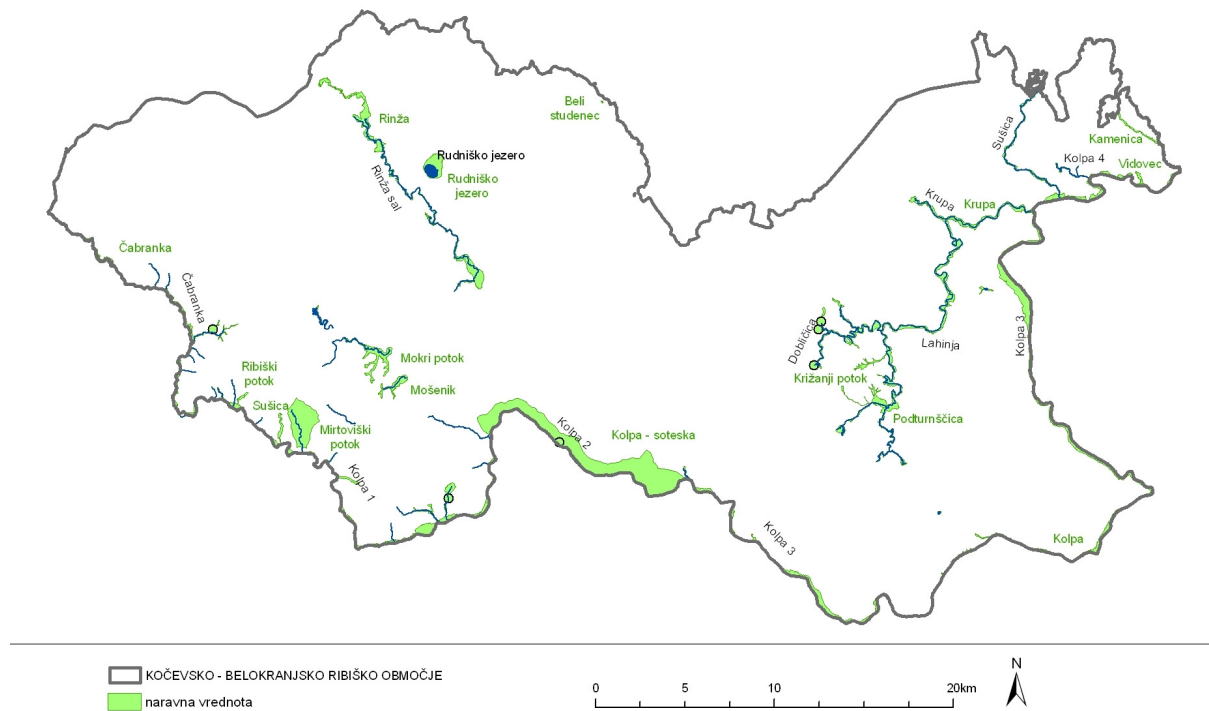

Slika 2. Pregledna karta kočevsko-belokranjskega ribiškega območja s prikazom območij, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status – Natura 2000 območja

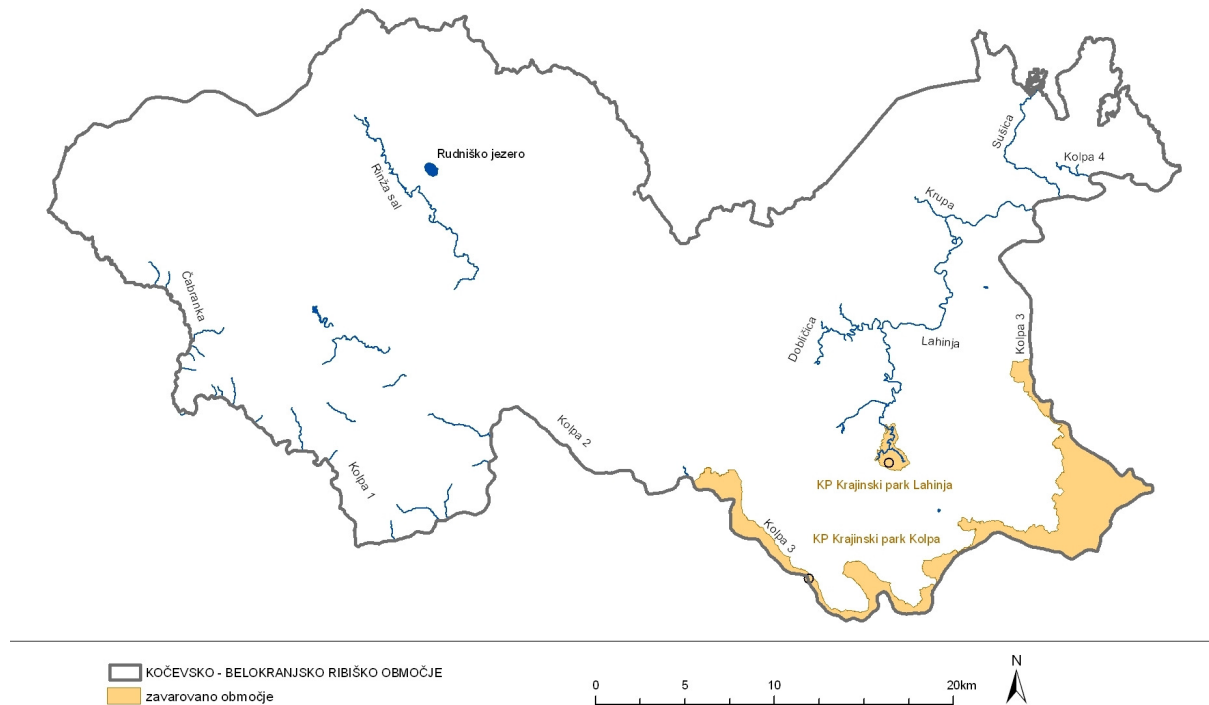

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutku

Slika 3. Pregledna karta ribiškega območja s prikazom območij, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status – ekološko pomembna območja

Slika 4. Pregledna karta ribiškega območja s prikazom območij, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status – naravne vrednote

Slika 5. Pregledna karta ribiškega območja s prikazom območij, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status – zavarovana območja

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju so zaradi varstva vrst in habitatnih tipov ribjih vrst uvrščenih na seznam dodatka II Habitatne direktive za ohranitveno območje Natura 2000, razglašeni: SI3000263 Kočevsko, SI3000175 Kolpa, SI3000075 Lahinja, SI3000129 Rinža in SI30000 Gradac.

Opis hidroloških, hidrogeoloških ter drugih značilnosti površinskih voda v kočevsko – belokranjskem ribiškem območju

Glavni odvodnik kočevsko-belokranjskega ribiškega območja je reka Kolpa. Njena dolžina znaša 117.82 km. Porečje reke Kolpe je sestavljeno iz močno zakraselih kamnin, zato je gostota rečne mreže le 0.52 km/km².

Reka Kolpa ima dežno-snežni rečni režim. Za ta režim je značilen primarni višek, ki nastopi aprila. Lahko se pojavi tudi marca ali celo maja. Razlog za to je velika količina padavin v tem obdobju ter taljenje snega, vendar je taljenje snega v tem primeru drugotnega pomena. Sekundarni višek se pojavi v novembru. Primarni nižek nastopi poleti v mesecu avgustu ali redkeje v septembru. Sekundarni nižek je pozimi, vendar ne traja dolgo. Je večji od primarnega nižka. Nižka sta posledica majhne količine padavin v tem obdobju in snežne retinence pozimi (Kolbezen, 1998).

Leta 2005 na je na reki Kolpi na vodomerni postaji Radenci II povprečni najmanjši letni dnevni pretok (Qnp) znašal 7.7 m³/s, povprečni srednji letni pretok (Qs) 44.6 m³/s in povprečni najvišji letni dnevni pretok (Qvp) 922 m³/s. V konicah je absolutno najnižji pretok (Qnk) na vodomerni postaji Radenci II znašal 2.35 m³/s, in sicer julija 1983, absolutno najvišji pretok (Qvk) pa je znašal 922 m³/s, in sicer novembra 2005 (Arhivski hidrološki podatki ARSO).

Poleg reke Kolpe sta v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju pomembni tudi reki Lahinja in Rinža. Obe imata dežno-snežni rečni režim, kateri je že bil opisan v sklopu reke Kolpe (Kolbezen, 1998).

Leta 2005 je na vodomerni postaji Gradac na reki Lahinji najnižji letni pretok znašal 0.968 m³/s, srednji letni pretok 7 m³/s in najvišji letni pretok 75.9 m³/s. V konicah je absolutno najnižji pretok znašal 0.03 m³/s, in sicer septembra 1954, absolutno najvišji pretok pa je znašal 158 m³/s, in sicer maja 1954 (Hidrološki letopis Slovenije 2005, 2009).

Porečje reke Kolpe je sestavljeno iz mezozojskih apnencev in dolomitov, ki so močno zakraseli in prepustni. Vsa padavinska voda ob stiku s površjem ponikne v podzemlje. Večji del vode se zaradi tega pretaka podzemno, na kar kaže tudi gostota rečne mreže Pokolpja. Nekaj neprepustnih kamnin se pojavlja le v zgornjem toku, vendar je količina premajhna, da bi vplivala na hidrogeološke lastnosti Pokolpja. Takoj ko vode dosežejo zakrasele apnenice poniknejo. Reka Rinža in Lahinja tečeta po enaki matični podlagi kot Kolpa. Lahinja se izliva v reko Kolpo pri Metliki, Rinža pa je tipična reka ponikalnica, ki ponikne v bližini Štalcerije. Od tod se podzemno pretaka proti reki Kolpi in naprej na Hrvaško ozemlje.

Opis, oziroma ocena biološke produktivnosti

Biološka produkcija je produkcija ekosistema v nekem časovnem obdobju in jo izražamo v masi na enoto površine. Delimo jo na produkcijo avtotrofov - zelene rastline in alge (primarna produkcija), produkcijo heterotrofov – konzumenti in razgrajevalci. Konzumente oziroma potrošnike, ki sestavljajo glavino biocenoze celinskih voda na območju Slovenije delimo v dve skupini: nevretenčarji (sekundarna produkcija) in ribe (terciarna produkcija). Z vidika trajnostne rabe ribjih populacij in načrtovanja izvajanja ribiškega upravljanja je pomemben odnos med razpoložljivo hrano (predvsem primarna in sekundarna produkcija) na eni strani in velikostjo ribjih populacij. To je eden pomembnejših elementov pri določanju nosilne kapacitete vodnega okolja oziroma ribiškega revirja. Poleg razpoložljive hrane je pomembna, tudi kakovost in raznolikost habitatov. Raziskave kažejo, da je stanje habitata še pomembnejše od razpoložljive hrane.

Nosilna kapaciteta okolja določa velikost populacije, ki lahko preživi v danem okolju. Populacije se prilagajajo na spremembe pogojev v naravi oziroma populacija niha okrog nosilne kapacitete. Nihanja se odražajo s časovnim zamikom, tako imenovanim časovnim reakcijskim zamikom.

Raziskave biološke produktivnosti posameznih vodotokov in jezer v Sloveniji so redke in se ne izvajajo sistematično. Obstajajo večinoma enkratni podatki o biološki produktivnosti posameznih odsekov vodotokov, opazovanj v daljšem časovnem obdobju ni. Za verodostojno oceno biološke produktivnosti posameznih ribiških okolišev oziroma revirjev bi bilo treba vzpostaviti smiselni in racionalen monitoring, mrežo vzorčnih mest z rednimi opazovanji vsaj enkrat v času trajanja posameznega načrtovalskega obdobja.

Dokler monitoring ni vzpostavljen, ukrepi za izvajanje trajnostne rabe populacij lovnih vrst rib slonijo na analizi ribiškega upravljanja v preteklem obdobju.

Seznam vrst in njihova razširjenost

V tabeli 3 je prikazan vrstni sestav in varstveni status rib v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju. Njihovo varstvo se za sladkovodne vrste rib izvaja po Uredbi o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/2004 in 109/2004, 84/2005, 115/2007, 32/2008-Odl.US, 96/2008, 36/2009), Pravilniku o ribolovnem režimu v ribolovnih vodah (Uradni list RS, št. 99/2007), Pravilniku o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v Rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/2002) in habitatni direktivi Sveta Evropske skupnosti o ohranjanju naravnih habitatov ter divje favne in flore, Aneks II in V (92/43/EEC z dne 21.5.1992).

Tabela 3. Seznam vrst v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju ter njihov varstveni status

Vrsta	Latinsko ime	Habitatna direktiva	Uredba	Rdeči seznam	Pravilnik mera (cm)	Pravilnik varstvena doba ***
potočna postrv	Salmo t. m. fario Linnaeus, 1758			E	25	1.10.–28.2.(D) oz. 1.10.–31.3.(J)
šarenka	Oncorhynchus mykiss (Walbaum, 1792)				-	1.12. – 28.2.
sulec	Hucho hucho (Linnaeus, 1758)	2,5	H	E	70	15.2. – 30.9.
lipan	Thymallus thymallus (Linnaeus, 1758)	5		V	30	1.12. – 15.5.
platnica	Rutilus virgo (Heckel, 1852)	2	H	E	35	1.3. – 31.5.
klen	Squalius cephalus (Linnaeus, 1758)				30	1.5. – 30.6.
pisanec	Phoxinus phoxinus (Linnaeus, 1758)				-	1.4. – 30.6.
podust	Chondrostoma nasus (Linnaeus, 1758)		H	E	35 (D) oz. 18	1.3. – 31.5.

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

Vrsta	Latinsko ime	Habitatna direktiva	Uredba	Rdeči seznam	Pravilnik mera (cm)	Pravilnik varstvena doba ***
					(J)	
mrena	<i>Barbus barbus</i> (Linnaeus, 1758)	5	H	E	30	1.5. – 30.6.
pohra	<i>Barbus balcanicus</i> Kot.,Ts.,Rab&Ber.2002	2,5	H		-	1.5. – 30.6.
pisanka	<i>Alburnoides bipunctatus</i> (Bloch, 1782)			O1		
babica	<i>Barbatula barbatula</i> (Linnaeus, 1758)			O1		
činklja	<i>Misgurnus fossilis</i> (Linnaeus, 1758)	2	H	E		
nežica	<i>Cobitis elongatoides</i> Bacescu &Maier,1969		Z,H	V		
velika nežica	<i>Cobitis elongata</i> Heckel & Kner 1858	2	Z,H	E		
zlata nežica	<i>Sabanejewia balcanica</i> (Karaman, 1922)	2	H	E		
čep	<i>Zingel zingel</i> (Linnaeus, 1766)	2,5	H	E	20	1.3.-31.5
kapelj	<i>Cottus gobio</i> Linnaeus, 1758	2	H	V		
donavski potočni piškur	<i>Eudontomyzon vladykovi</i> Oliva&Zanan 1959	2	Z,H	E		
rdečeočka	<i>Rutilus rutilus</i> (Linnaeus, 1758)				-	1.4.-30.6.
rdečeperka	<i>Scardinius erythrophthalmus</i> (L.,1758)				-	1.4.-30.6.
beli amur	<i>Ctenopharyngodon idella</i> (Valencien.1844)					
bolen	<i>Aspius aspius</i> (Linnaeus, 1758)	2	H	E	40	1.5. – 30.6.
linj	<i>Tinca tinca</i> (Linnaeus, 1758)			E	30	1.5. – 30.6.
globoček	<i>Gobio obtusirostris</i> Valenciennes, 1842					
koreselj	<i>Carassius carassius</i> (Linnaeus, 1758)				-	1.5. – 30.6.
krap	<i>Cyprinus carpio</i> Linnaeus, 1758				-	-
som	<i>Silurus glanis</i> Linnaeus, 1758			V	60	1.5. – 30.6.
ščuka	<i>Esox lucius</i> Linnaeus, 1758		H	V	50	1.2. – 30.4.
navadni ostriž	<i>Perca fluviatilis</i> Linnaeus, 1758				-	1.3. – 30.6.
smuč	<i>Sander lucioperca</i> (Linnaeus, 1758)			E	50	1.3. – 31.5.
upiravec	<i>Zingel streber</i> (Siebold, 1863)	2	H	E		
pegunica	<i>Alburnus sarmaticus</i> Freyhof&Kottelat 2007	2	Z,H	E		
zvezdogled	<i>Romanogobio uranoscopus</i> (Agassiz, 1828)	2	H	V		
keslerjev globoček	<i>Romanogobio kesslerii</i> (Dybowsky, 1862)	2	Z,H	V		
pezdirk	<i>Rhodeus amarus</i> (Bloch, 1782)	2	H	E		
ogrica	<i>Vimba vimba</i> (Linnaeus, 1758)			E	30	1.5. – 30.6.
ploščič	<i>Abramis brama</i> (Linnaeus, 1758)				30	1.5. – 30.6.

Legenda:

Habitatna direktiva = Evropsko pomembna vrsta= Direktiva sveta Evrope 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst

Uredba = Uredba o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Uradni list RS, št. 46/2004)

Z	zavarovana vrsta
H	vrsta, katere habitat se varuje

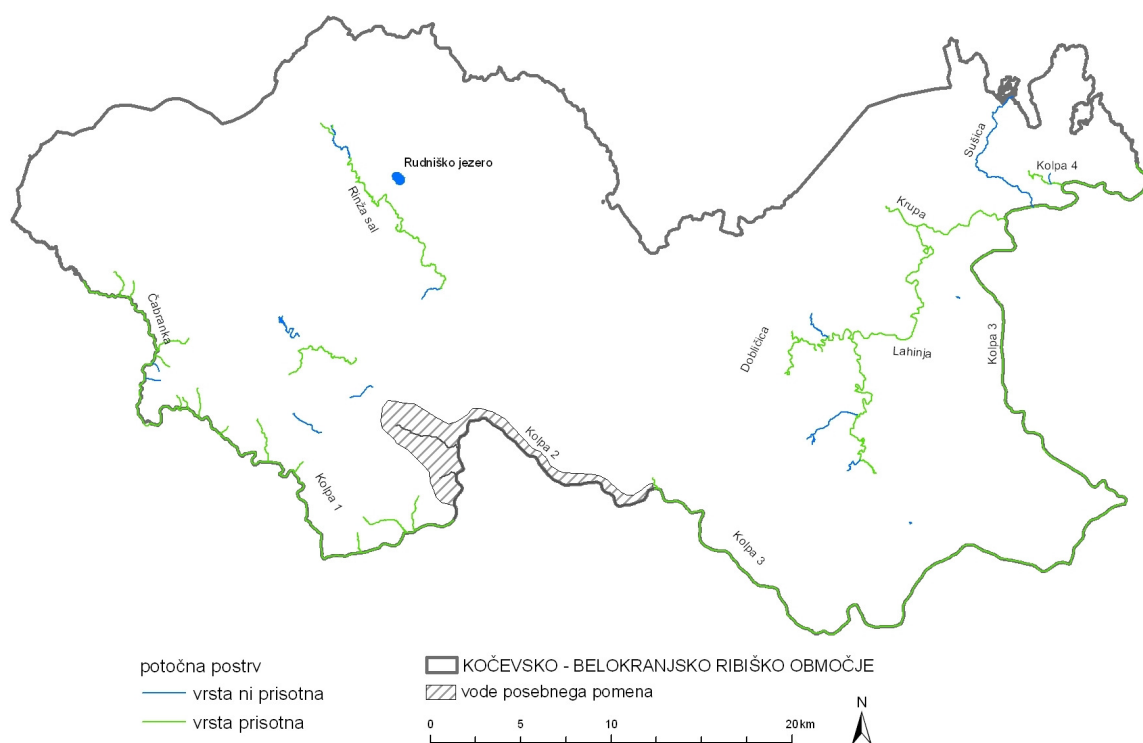
Rdeči seznam = Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam (Uradni list RS, št. 82/2002)

E	prizadeta vrsta
V	ranljiva vrsta

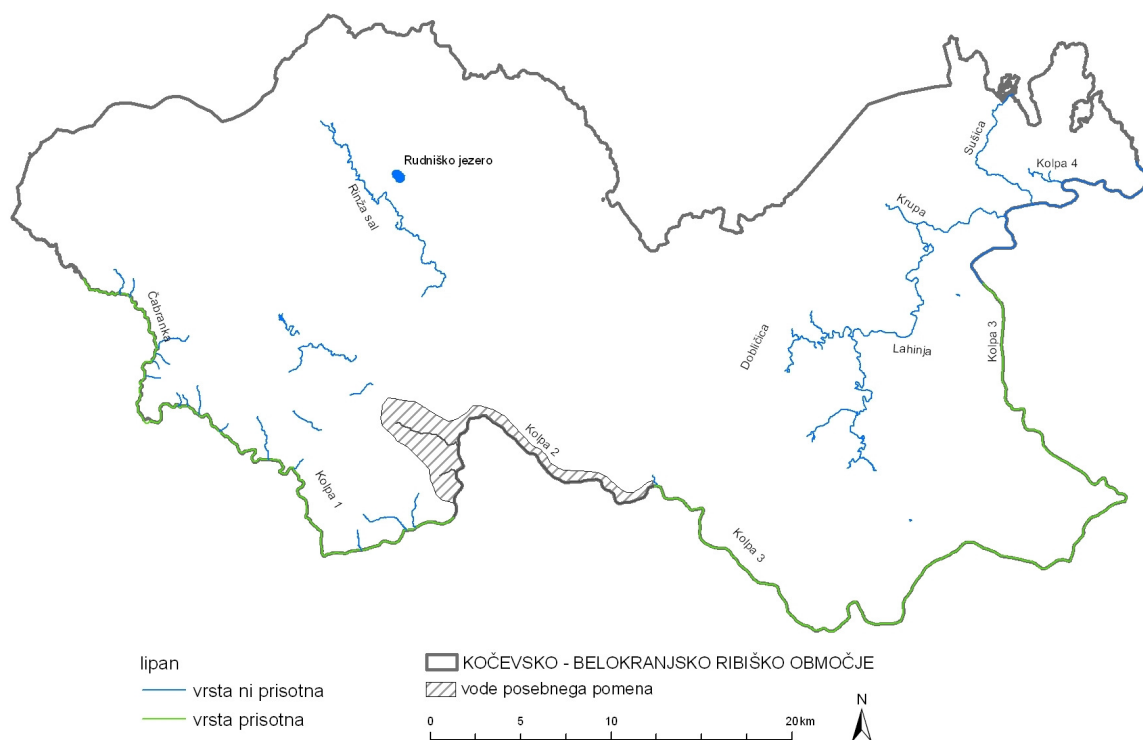
Po Uredbi o zavarovanih prostoživečih živalskih vrstah se vrste, ki so v tabeli označene z oznako Z, varujejo kot živalske vrste, za katere je določen varstveni režim za varstvo živali in populacij. Uredba določa, da je živali teh vrst prepovedano zavestno poškodovati, zastrupiti, usmrtiti, odvzeti iz narave, loviti, ujeti ali vznemirjati. Navedene zavarovane vrste niso predmet ribolova, za zgornja dejanja si je potrebno pridobiti posebno dovoljenje ministrstva (Ministrstvo za okolje in prostor).

V nadaljevanju je prikazana razširjenost nekaterih v uplenu najpogosteje zastopanih ribjih vrst, ki jih je v skladu z Uredbo o ribjih vrstah, ki so predmet ribolova v celinskih vodah (Uradni list RS, št. 46/2007) dovoljeno loviti v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju.

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutku

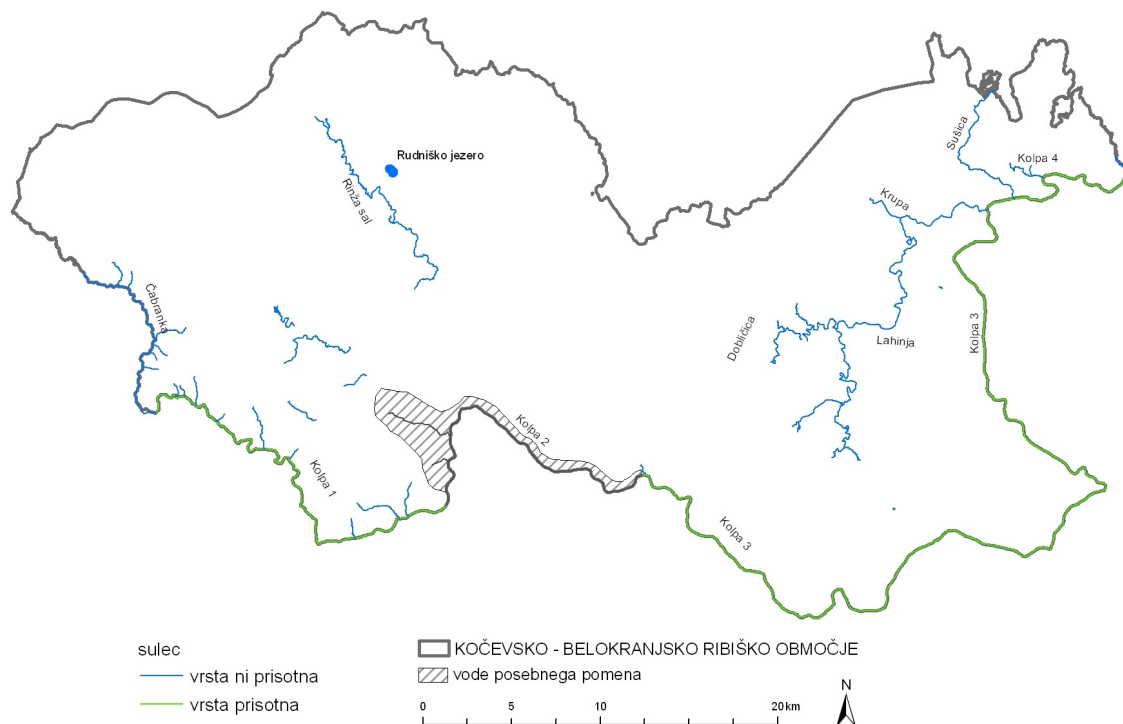

Slika 3. Razširjenost potočne postrvi v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

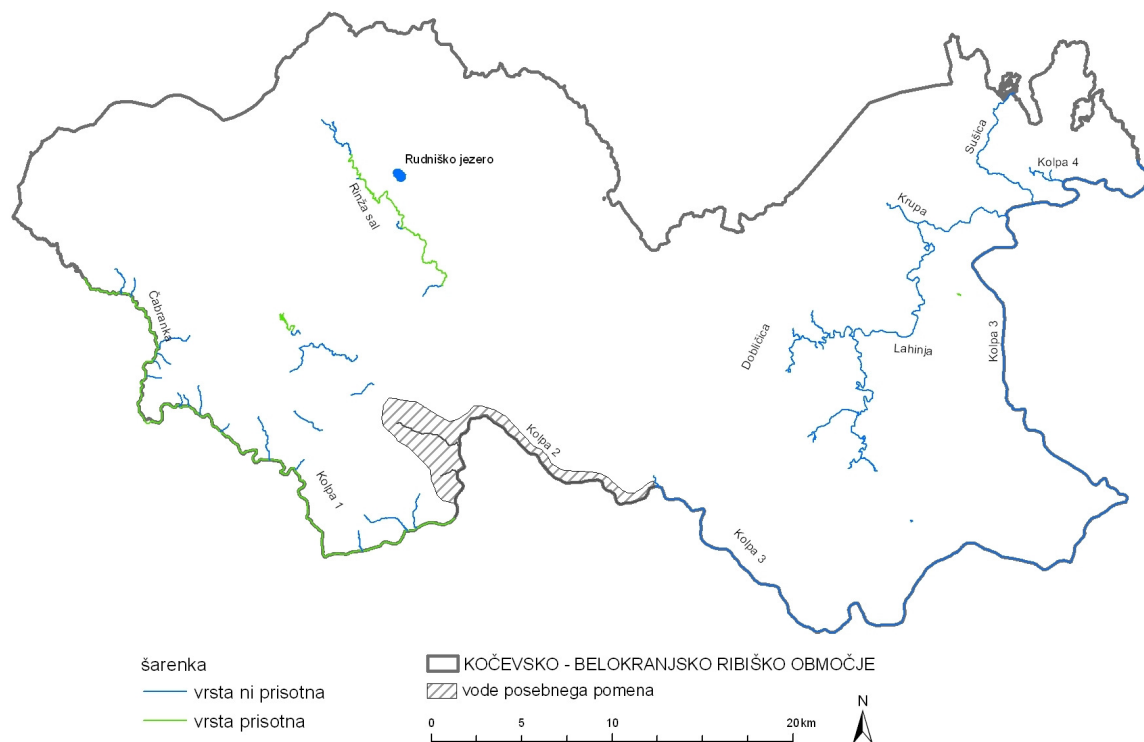

Slika 4. Razširjenost lipana v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutku

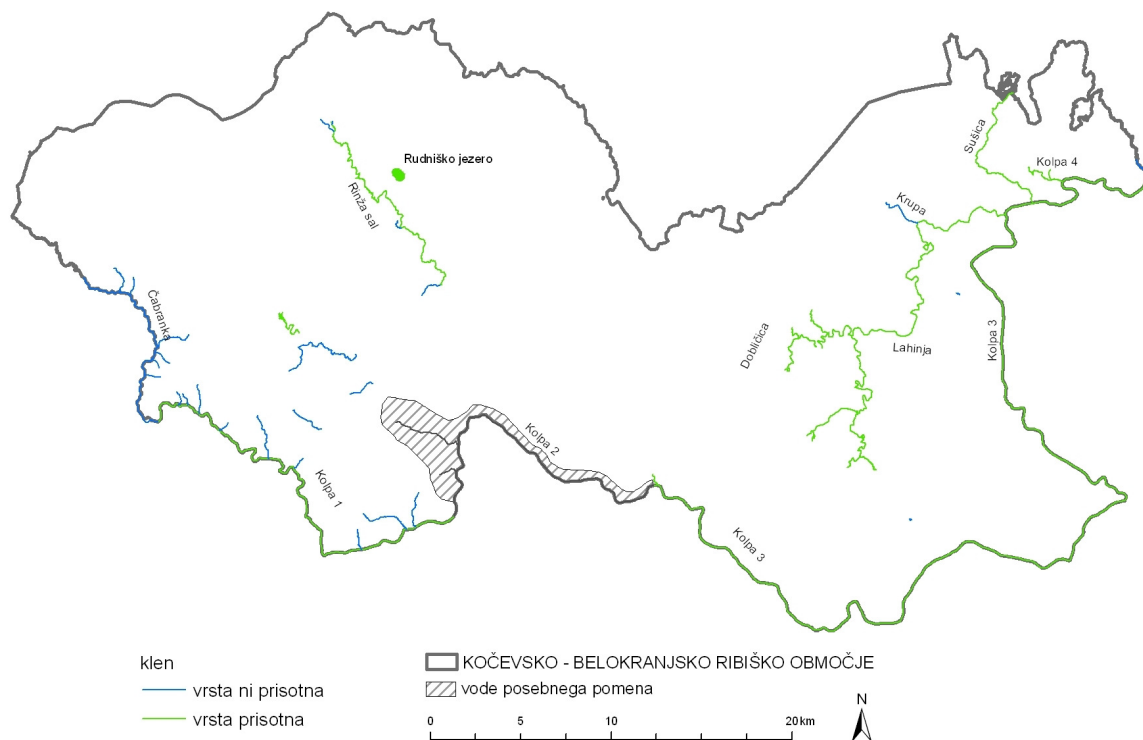

Slika 5. Razširjenost sulca v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

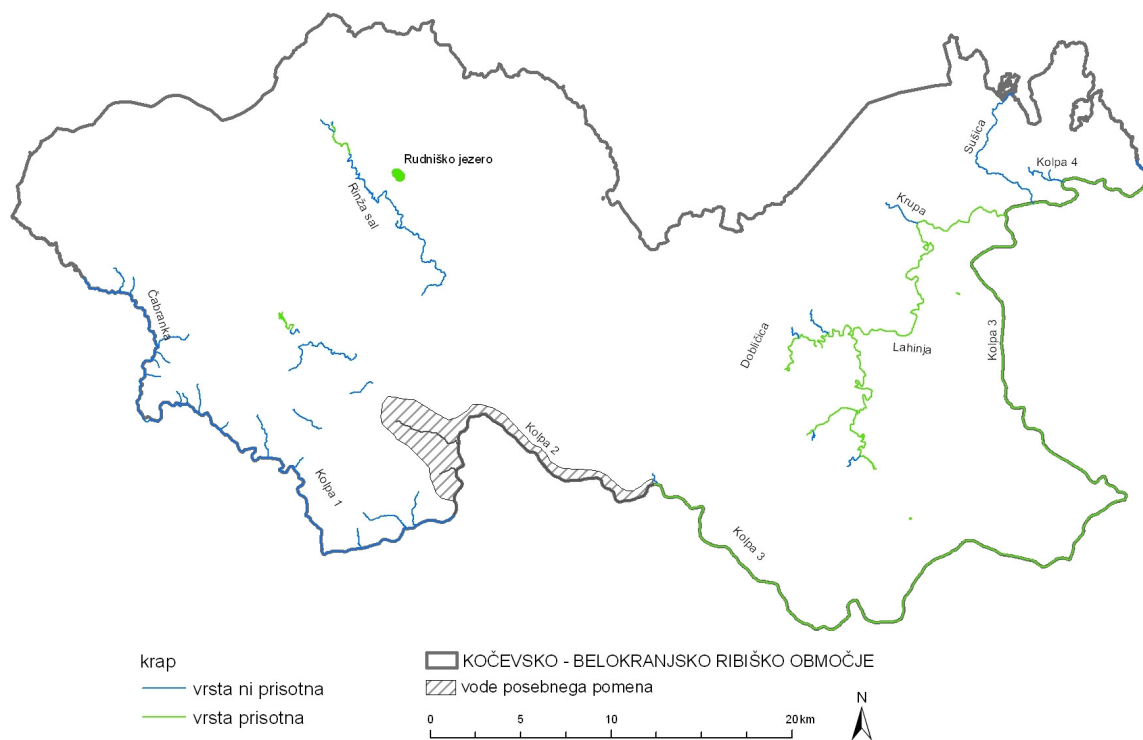

Slika 6. Razširjenost šarenke v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutku

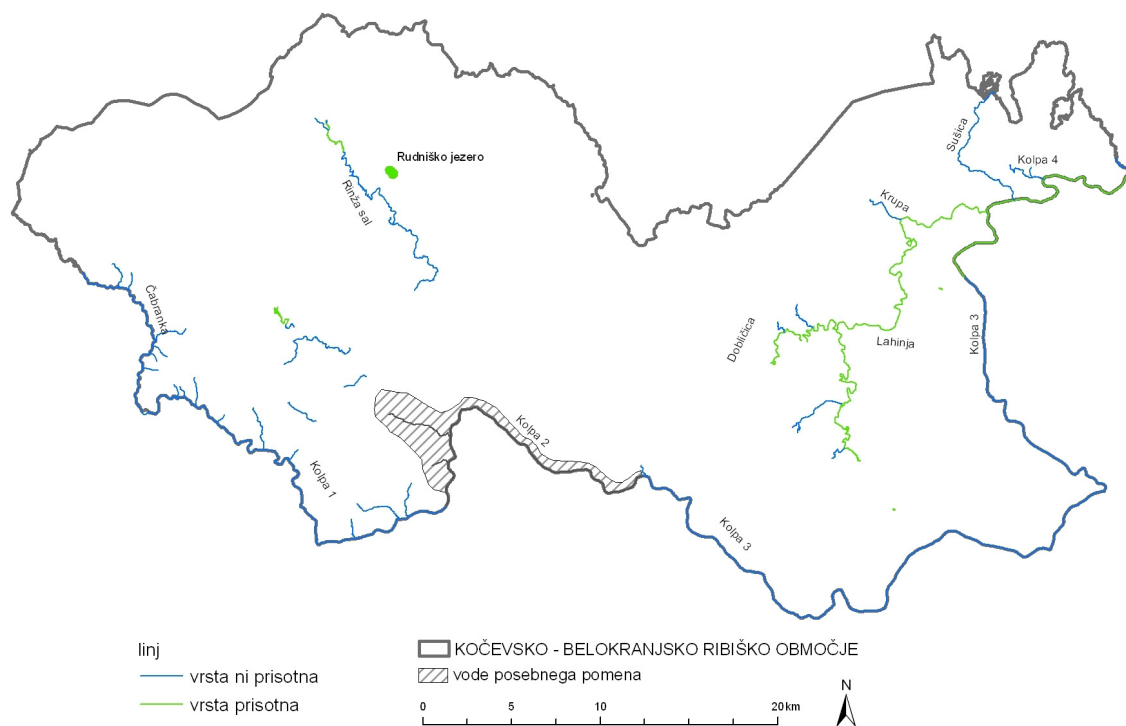

Slika 7. Razširjenost klena v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

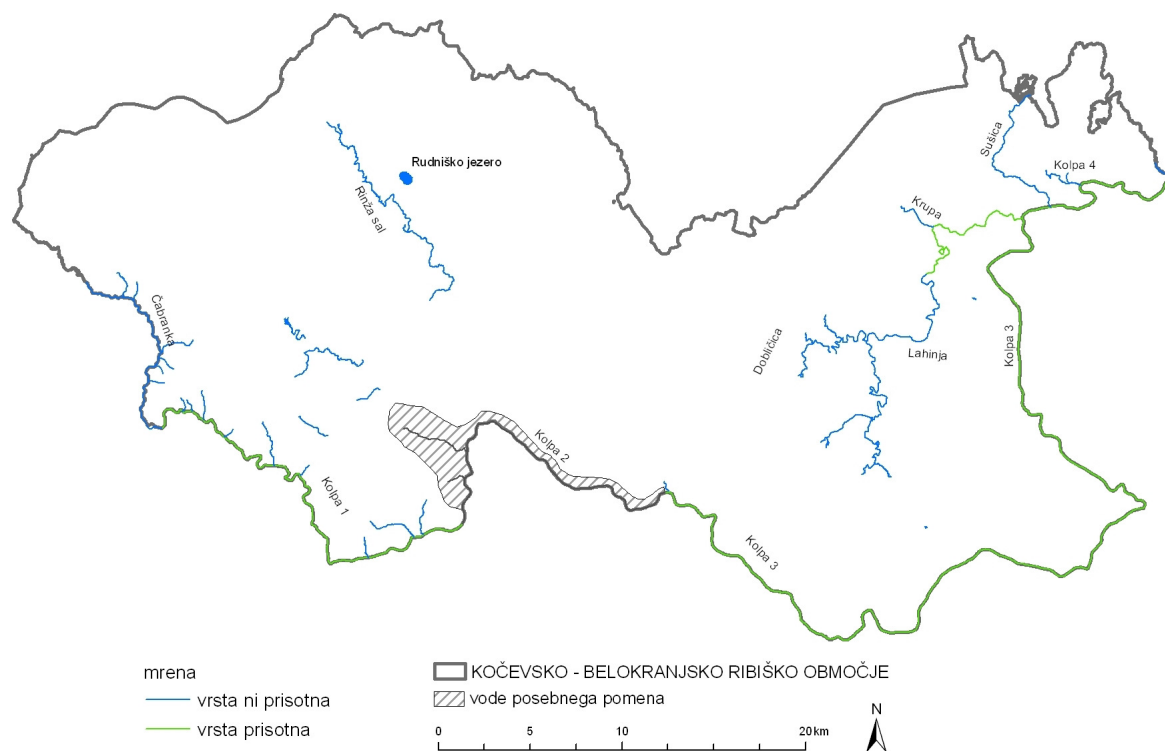

Slika 8. Razširjenost krapa v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutku

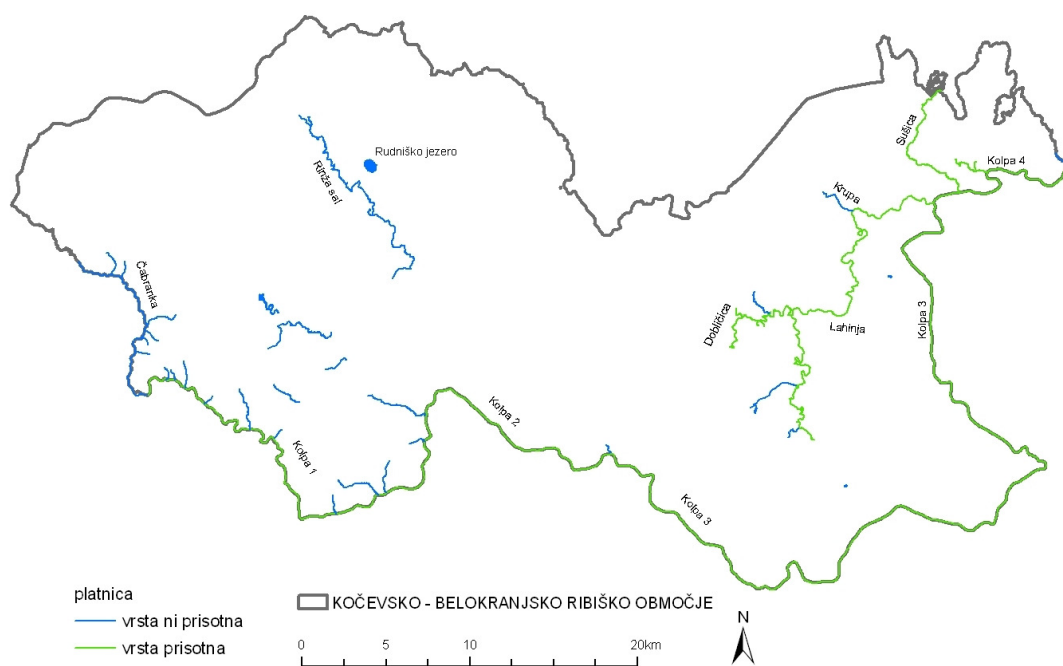

Slika 9. Razširjenost linja v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

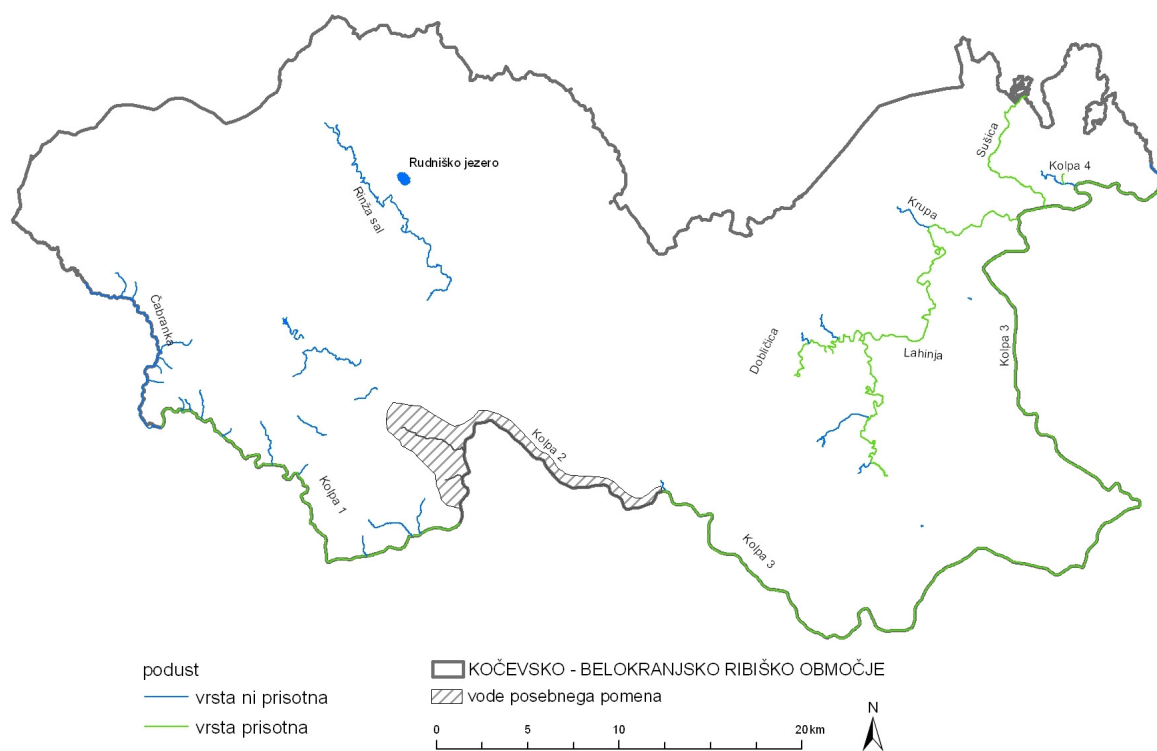

Slika 10. Razširjenost mrene v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

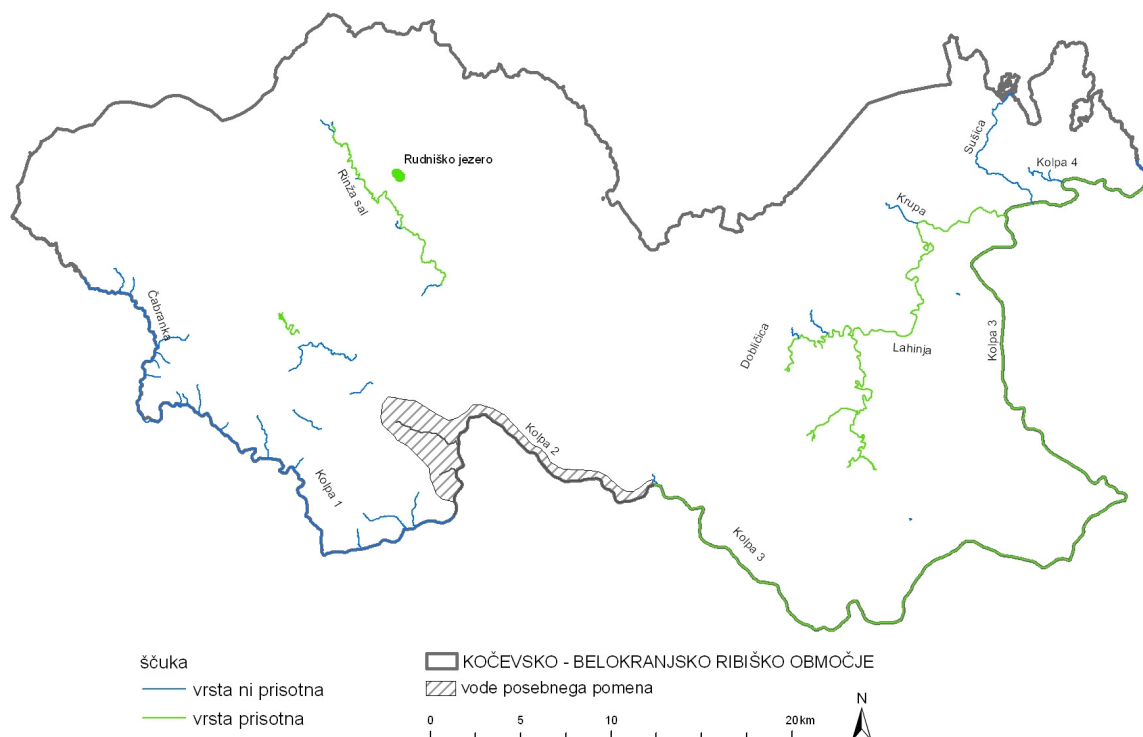
Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutku

Slika 11. Razširjenost platnice v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

Slika 12. Razširjenost podusti v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

Slika 13. Razširjenost ščke v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

Ocena naseljenosti in dinamike rasti

V spodnji tabeli so prikazani podatki o naseljenosti rib v nekaterih vodotokih kočevsko-belokranjskem ribiškega območja, kjer so bile opravljene raziskave po letu 2000. Podatki so povzeti po ihtioloških raziskavah, ki jih je izvajal Zavod za ribištvo Slovenije.

Tabela 4. Naseljenost (ločeno za salmonide in ciprinide) v ribolovnih revirjih kočevsko-belokranjskem ribiškega območja (kg/ha)

vodotok	lokacija	leto	salmonidi	ciprinidi	skupaj
Kolpa	Lobičev mlin-Žaga-pod jezom	1996	53,8	15,8	69,6
Kolpa	Žlebe -pod jezom	1996	15,8	33,8	49,6
Kolpa	Bilpa	1996	2,9	81,4	84,3
Kolpa	Osilnica	2008	229,56	86,56	316,12
Kolpa	Primostek-Kamanje	2008	0	162,02	162,02

Podatki o drstiščih

V spodnji tabeli je prikazan seznam drstišč v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju, vrste rib, ki se drstijo na posameznih drstiščih, ocenjena površina posameznega drstišča in čas glavne drsti.

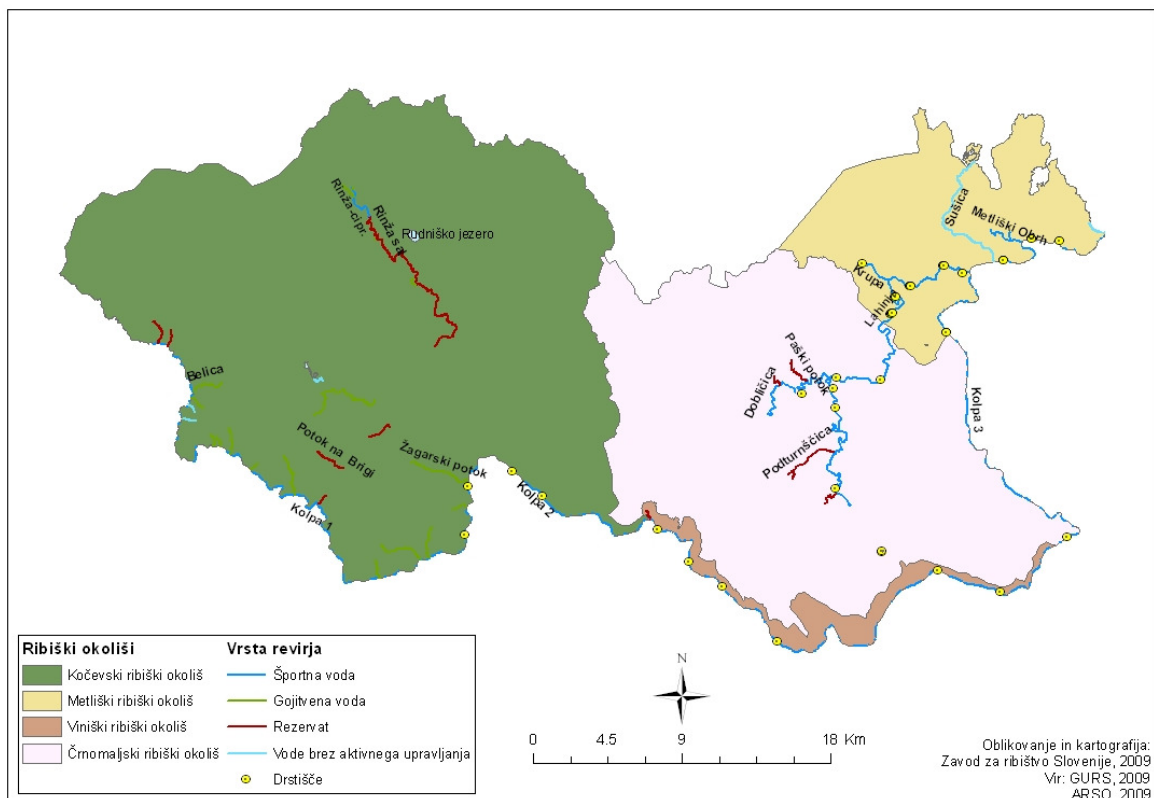
Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

Tabela 5. Drstišča v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

ribiški okoliš	vrsta ribe	površina	ime revirja	čas drsti	X	Y	Št. drstišča
metliški	podust	4800	Kolpa	april-maj	522511	50241	
metliški	mrena	4800	Kolpa	junij-julij	522490	50241	
metliški	platnica	4800	Kolpa	april-maj	522501	50241	
metliški	klen	4800	Kolpa	april-maj	522511	50262	
metliški	podust	4800	Kolpa	april-maj	523973	52054	
metliški	platnica	4800	Kolpa	april-maj	523973	52064	
metliški	podust	4900	Kolpa	april-maj	524385	52187	
metliški	platnica	4900	Kolpa	april-maj	524385	52198	
metliški	podust	5200	Kolpa	april-maj	524601	54340	
metliški	mrena	5200	Kolpa	junij-julij	524591	54340	
metliški	platnica	5200	Kolpa	april-maj	524591	54340	
metliški	som	6200	Kolpa	junij	526002	54587	
metliški	linj	6200	Kolpa	junij-julij	526002	54587	
metliški	ščuka	6200	Kolpa	april	526002	54587	
metliški	krap	6200	Kolpa	junij	525992	54597	
metliški	krap	16000	Kolpa	junij	527691	55905	
metliški	podust	16000	Kolpa	april-maj	527691	55905	
metliški	platnica	16000	Kolpa	april-maj	527691	55905	
metliški	som	16000	Kolpa	junij	527691	55905	
metliški	som	9000	Kolpa	junij	529359	55771	
metliški	krap	9000	Kolpa	junij	529359	55771	
metliški	klen	3800	Lahinja	april-maj	519162	51325	
metliški	linj	3800	Lahinja	junij-julij	519197	51343	
metliški	ščuka	3800	Lahinja	april	519197	51360	
metliški	podust	3800	Lahinja	april-maj	519232	51360	
metliški	platnica	3800	Lahinja	april-maj	519232	51378	
metliški	som	4200	Lahinja	junij	519442	52341	
metliški	krap	4200	Lahinja	junij	519442	52341	
metliški	linj	4200	Lahinja	junij-julij	519424	52341	
metliški	linj	2800	Lahinja	junij-julij	520335	53042	
metliški	ščuka	2800	Lahinja	april	520335	53042	
metliški	podust	2800	Lahinja	april-maj	520353	53042	
metliški	klen	2800	Lahinja	april-maj	520388	53042	
metliški	platnica	2800	Lahinja	april-maj	520353	53042	
metliški	platnica	4800	Lahinja	april-maj	522384	54268	
metliški	podust	4800	Lahinja	april-maj	522349	54250	
metliški	klen	4800	Lahinja	april-maj	522349	54250	
metliški	ščuka	4800	Lahinja	april	522367	54268	
metliški	podust	4500	Lahinja	april-maj	523505	53777	
metliški	platnica	4500	Lahinja	april-maj	523505	53795	
metliški	potočna postrv	3500	Krupa	november-december	517410	54408	
črnomaljski	podust	870	Lahinja	april-maj	518561	47370	
črnomaljski	ščuka	400	Lahinja	april	515838	45680	
črnomaljski	som	3800	Lahinja	junij	515838	40765	
črnomaljski	ščuka	2000	Dobličica	april	515900	47464	
črnomaljski	podust	1000	Dobličica	april-maj	515650	46838	
črnomaljski	platnica	1000	Dobličica	april-maj	513772	46494	
črnomaljski	som	700	ribnik Hrast	junij	518581	36965	

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

črnomaljski	krap	700	ribnik Hrast	junij	518591	36948	
črnomaljski	podust	9000	Kolpa 3	april-maj	505069	38261	
črnomaljski	podust	9000	Kolpa 3	april-maj	506978	36351	
črnomaljski	podust	9000	Kolpa 3	april-maj	508982	34848	
črnomaljski	platnica	8000	Kolpa 3	april-maj	512300	31499	
črnomaljski	mrena	3500	Kolpa 3	junij-julij	521973	35819	
črnomaljski	mrena	3500	Kolpa 3	junij-julij	525761	34504	
črnomaljski	klen	4000	Kolpa 3	april-maj	529800	37854	
črnomaljski	klen	4000	Kolpa 3	april-maj	523758	47527	
črnomaljski	sulec	4000	Kolpa 3	marec-april	523727	48935	

Slika 14. Drstišča v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju

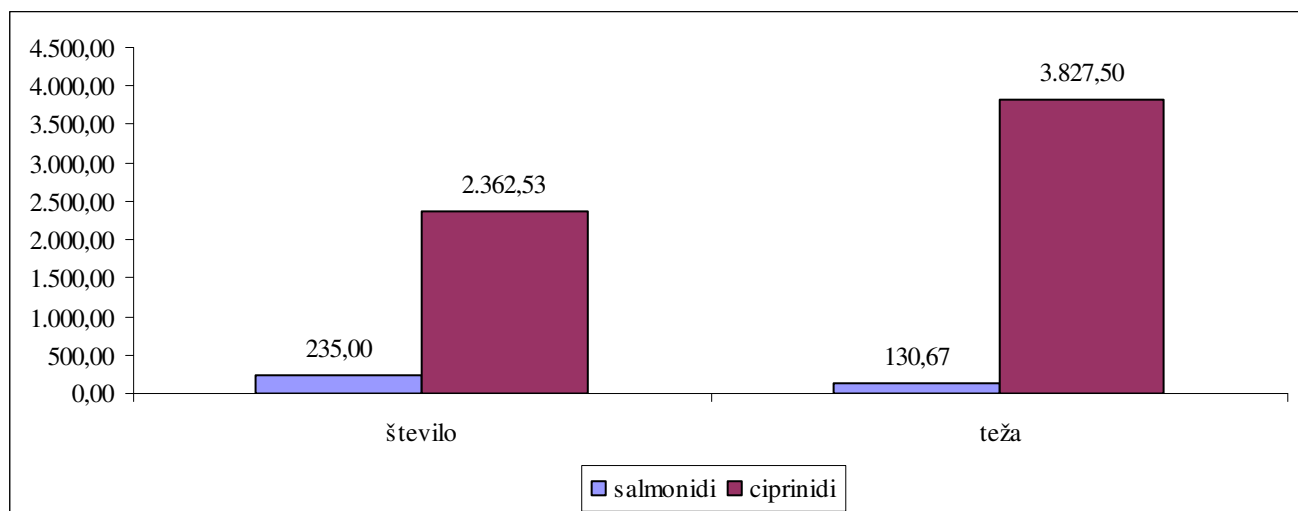
Podatki o ribogojnih obratih za gojitev rib za poribljavanja

V pripravi je Pravilnik o pogojih za pridobitev dovoljenj za gojitev rib za poribljavanje, ki bo določil pogoje, pod katerimi je mogoče gojiti ribe za poribljavanja. Predvidoma bo pravilnik sprejet do konca leta 2010. Takrat bo tudi mogoče vzpostaviti evidenco ribogojnic in podatke o gojitvi rib za poribljavanja.

Analiza izvajanja ribiškega upravljanja v preteklem obdobju načrtovanja

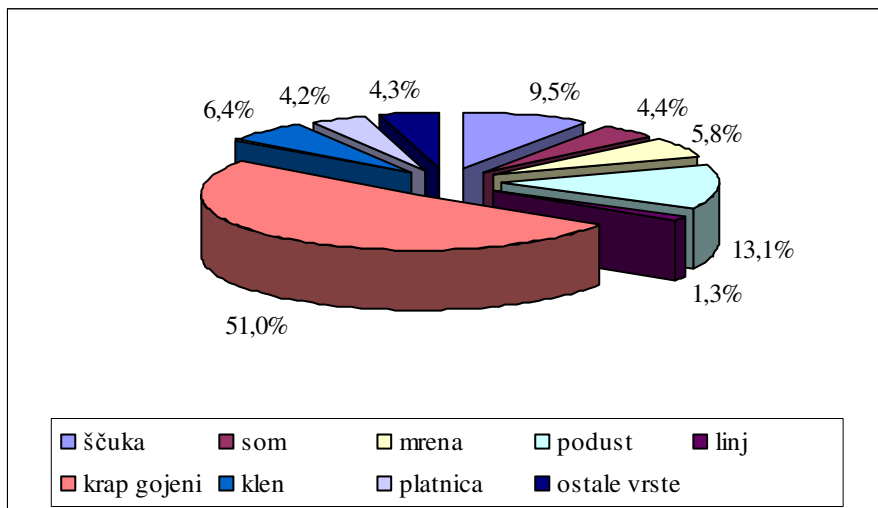
Pregled in presoja uplena

Ribiči so v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju v obdobju 2006-2008 lovili 18 vrst rib, 2 salmonidni in 16 ciprinidnih vrst rib. Povprečni skupni letni uplen je znašal 2597 rib s skupno težo 4,0 t.

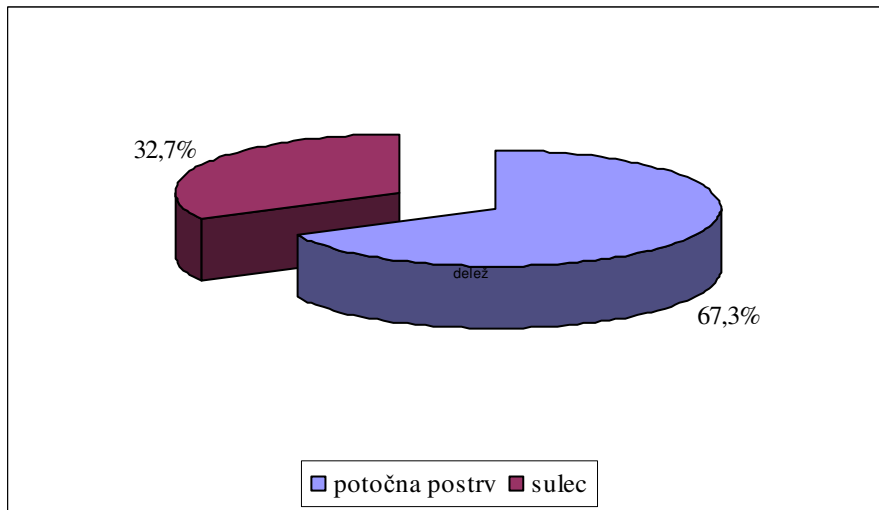
Graf 1. Povprečni letni uplen salmonidnih in ciprinidnih vrst v skupnem uplenu v obdobju 2006-2008

V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju so ribiči uplenili mnogo več rib iz skupine ciprinidnih vrst rib, povprečno letno 2362 v skupni teži 3,8 t, kot pa salmonidnih vrst rib – povprečno letno 235 s skupno težo 130 kg. V skupnem uplenu rib v obdobju 2006-2008 predstavlja povprečni letni uplen ciprinidnih vrst rib po številu uplenjenih rib 91%, delež salmonidnih vrst pa 9%. Tudi primerjava deležev teže uplenjenih rib pokaže, da je delež ciprinidnih vrst rib mnogo večji. V skupnem uplenu rib v obdobju 2006-2008 predstavlja povprečni letni uplen ciprinidnih vrst rib po teži uplenjenih rib 96,7%, delež salmonidnih vrst pa 3,3%.

Graf 2. Deleži posameznih vrst v povprečnem letnem uplenu (kg) ciprinidov v obdobju 2006-2008

Ribiči so v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju lovili 16 ciprinidnih vrst rib. Največji delež po teži uplenjenih rib v skupnem uplenu ciprinidnih vrst rib v obdobju 2006-2008 ima krap, skupaj več kot polovico uplena ali 51%, sledijo podust z deležem 13,1%, ščuka (9,5%), klen (6,4%), mrena (5,8%), som (4,4%) in platnica (4,2%). Delež vseh drugih vrst, to so rdečeperka, smuč, pisanec, beli amur, navadni ostriž, ogrica, redčeoka in zelenika je v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju v obdobju 2006-2008 skupaj 4,3%.

Graf 3. Deleži posameznih vrst v povprečnem letnem uplenu (kg) salmonidov v obdobju 2006-2008

Od skupaj dveh salmonidnih vrst rib, ki so jih ribiči lovili v obdobju 2006-2008 največji delež po teži uplenjenih rib predstavlja potočna postrv (67,3%), sledi pa sulec (32,7%). Od leta 2004 do preklica je v ribolovnem delu Kolpe, s katerim upravlja Ribiška družina Kočevje prepovedano upleniti lipana. Ribiška družina Kočevje se je odločila za tak ukrep, zaradi drastičnega zmanjšanja populacije, ki je nastala zaradi pogina rib ob suši leta 2003 in vsakoletnega plenjenja kormoranov.

Pregled in presoja vlaganj

V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju so v obdobju 2006-2008 ribiči izvajali poribljavanja naslednjih vrst rib: potočna postrv, lipan, podust, gojeni krap, linj, sulec in ploščič.

Redno se je poribljavala predvsem potočna postrv, ki se je v okviru sonaravne gojitve odlavljala v gojitvenih potokih, mladice pa so se nato prenesle v ribolovne revirje.

Poribljavanja drugih ribjih vrst so bila simbolična.

Pregled realizacije načrtovanih ukrepov

Ta načrt je prvi načrt izvajanja ribiškega upravljanja v ribiškem območju, ki je pripravljen v skladu z novim Zakonom o sladkovodnem ribištvu. Zato pregled realizacije načrtovanih ukrepov ni možen, saj se ukrepi na tem nivoju prvič načrtujejo.

Ocena ustreznosti postavljenih usmeritev in ukrepov

Ta načrt je prvi načrt izvajanja ribiškega upravljanja v ribiškem območju, ki je pripravljen v skladu z novim Zakonom o sladkovodnem ribištvu. Zato ocena ustreznosti postavljenih usmeritev in ukrepov ni možna.

Temeljne usmeritve za ohranitev in trajnostno rabo rib

V načrtu se določajo temeljne usmeritve za ohranitev in trajnostno rabo rib v ribiškem območju, ukrepi za ohranjanje populacij domorodnih vrst rib, varstvo vrst in habitatnih tipov, zaradi katerih so opredeljena območja Natura 2000, ukrepi v delih ribiškega območja, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status in usmeritve za trajnostno rabo rib. Podlaga za izvajanje ribiškega upravljanja v vodah posebnega pomena je srednjeročni načrt ribiškega upravljanja v vodah posebnega pomena (v nadaljnjem besedilu: načrt), ki se izdelava v skladu z načrtom izvajanja ribiškega upravljanja ribiškega območja, znotraj katerega se nahajajo posamezni revirji voda posebnega pomena.

V tem poglavju so podani varstveni cilji in smernice za ohranitev in trajnostno rabo posameznih vrst rib. Od celotne palete varstvenih ciljev in smernic v skladu z Zakonom o sladkovodnem ribištvu izvajalci ribiškega upravljanja izvajajo le del, druge ukrepe pa morajo v skladu z Zakonom o ohranjanju narave izvajati druge pristojne službe (vodarstvo, varstvo narave) oziroma se ti ukrepi vgradijo v ustrezne sektorske načrte.

Ukrepi za ohranjanje populacij domorodnih vrst rib

V tem poglavju so podane usmeritve in ukrepi za zaščito in trajnostno rabo nekaterih najbolj pomembnih domorodnih vrst rib, ki jih je v skladu z Uredbo o ribjih vrstah, ki so predmet ribolova v celinskih vodah (Uradni list RS, št. 46/2007) dovoljeno loviti.

Pri vseh poribljavanjih se upošteva načelo vrstne sestave lokalnih populacij posameznih območij, okolišev in revirjev. To pomeni da v vodna telesa, kjer določena vrsta še ni prisotna, njeno poribljavanje ni dovoljeno, oziroma je dovoljeno le na podlagi predhodne presoje vpliva na varovana (Natura 2000, naravne vrednote, ekološko pomembna območja) in zavarovana območja in na podlagi strokovnega mnenja Zavoda za ribištvo Slovenije.

Zaradi plenjenja kormoranov so ogrožene populacije nekaterih domorodnih vrst rib, med njimi tudi ogroženih in zavarovanih. Učinkovitost dosedanjih lokalnih ukrepov je ali prostorsko omejena ali kratkotrajna, ukrepi pa so dragi ter delovno intenzivni. Za pripravo kakovostnega programa in ukrepov za zaščito ribjih populacij je treba izdelati dolgoročno strategijo o zaščiti posameznih vrst rib pred plenjenjem kormoranov.

Potočna postrv

Potočna postrv kaže veliko genetsko pestrost, posamezne lokalne populacije se med seboj močno razlikujejo in odražajo prilagojenost na specifično okolje v katerem živijo. Kot ena ribolovno bolj zanimivih vrst je bila gojena za poribljavanja ribolovnih revirjev v mnogih državah in različnih ribogojnicah, tudi v Sloveniji. Sonaravna vzreja in poribljavanja s potočno postrvjo v Sloveniji sta bila v začetku zelo dobro organizirana. Ribiške družine, ki so imele ribolovne vode s potočno postrvjo so večinoma imele vališča, v katerih so valile ikre potočne postrvi. Ikre so pridobili s smukanjem plemenk potočnih postrvi na drstiščih v lastnih ribiških revirjih. Zarod so uporabili za sonaravno vzrejo v lastnih gojitvenih potokih, izlovljene mladice pa za poribljavanje svojih ribolovnih voda.

Zaradi boljšega prilagajanja na pogoje v ribogojnicah se je tudi v Sloveniji razširila gojitev atlantskega tipa potočne postrvi, ki se po mnogih lastnostih razlikuje od naše lokalno prisotne potočne postrvi donavskega tipa. V ta namen so večinoma uporabljali ribogojniško vzrejeno oziroma domesticirano potočno postrv iz Danske (Hansen in Loeschcke, 1994). Ta linija ima svoj izvor v atlantski evolucijski veji, zaradi česar ji pogosto poenostavljeno pravijo kar »atlantska« postrv. Zaradi izrazite prilagojenosti na ribogojniško okolje, kar se odraža v večji

in cenejši prireji v primerjavi z divjimi linijami, je med ribogojci zelo priljubljena in se dandanes na široko uporablja po celem svetu (Laikre et al., 1999). Ker se je v preteklosti v Sloveniji premalo pozornosti posvečalo izbiri plemenskih rib za gojenje potočnih postrvi za poribljavanja, se je v ta namen začela uporabljati ribogojniška – atlantska linija, ki je bila v osnovi namenjena za vzrejo mesa. V to smer je šla tudi selekcija plemenk, s čimer se je genska pestrost teh rib manjšala. Iz stališča ohranjanja domačih populacij potočne postrvi je uporaba ribogojniških – atlantskih potočnih postrvi za poribljavanja, popolnoma zgrešena.

V zadnjem desetletju je bilo opravljenih nekaj preliminarnih genetskih analiz potočne postrvi v Sloveniji, ki so pokazale, da je razširjenost »atlantske« domesticirane linije postrvi v slovenskih vodah velika in da skoraj povsod, kjer se izvaja aktivno ribiško upravljanje, že prevladujejo križanci (Snoj, 2007). Temu problemu je potrebno v bodoče posvetiti vso pozornost in na podlagi predhodnih genetskih raziskav za gojitev potočne postrvi tako v ribogojnicah kot pri sonaravni gojitvi uporabljati samo ribe genskih tipov značilnih za lokalne populacije posameznih območij.

Varstveni cilji: primarni dolgoročni cilj je vzpostavitev ekološko značilnih lokalnih populacij potočne postrvi na posameznih območjih. Ohranjanje ekoloških značilnosti habitatov, ohranjanje oziroma vzpostavljanje prehodnosti vodotoka, ki omogoča povezanost populacij in pretok genskega materiala ter dostop do drstišč, varstvo in ohranjanje drstišč, ohranjanje transportne sposobnosti plavljenja rečnih plavin, ohranjanje dinamike rečnih prodišč, varstvo pred nedovoljenim odvzemom živali iz narave, trajnostna raba populacij.

Ukrepi: zaščita drstišč in omogočanje primernih mest za reprodukcijo, prehranjevanje, prezimovanje. Mapiranje genotipa potočnih postrvi v ribiških območjih donavskega porečja, zavarovanje lokalnih ekološko signifikantnih (genetsko čistih) populacij donavskega tipa, postavitev rezervatov za plemenke, določitev ribogojnic za posamezna območja, določitev gojitvenih revirjev za sonaravno gojitev v naravnem okolju – izberejo se predvsem revirji v postrvjem pasu, izvajanje repopulacije - določitev obsega poribljavanj za posamezna območja v skladu s potrebami in ekosistemskimi značilnostmi območja.

Gojitev lahko poteka v ribogojnicah in naravnem okolju – sonaravna gojitev. Gojitev za poribljavanja poteka samo v ribogojnicah, ki izpolnjujejo pogoje za gojitev rib za poribljavanja in to le na območju donavskega porečja. Plemenke se smukajo v naravi ali se za pridobivanje plemenskega materiala v ribogojnici vzdržuje plemenska jata vzrejena iz iker pridobljenih v naravi oziroma v primeru pomanjkanja iker iz narave tudi iz iker pridobljenih od plemenske jate iz ribogojnice. Zarod se prenese v gojitvene revirje (G1) za sonaravno gojitev potočne postrvi ali se z njim poribljavajo ribolovni revirji. V primeru prenosa zaroda v gojitvene revirje se po izteku dvoletnega ciklusa sonaravne gojitve izlovijo mladice in doseljujejo v salmonidne ribolovne revirje. V primeru poslabšanja ugodnega stanja populacij potočne postrvi, zaradi plenjenja kormoranov, naj se vpliv plenjenja kormorana zmanjša.

Sulec

Sulec je endemit donavskega povodja, največji sladkovodni salmonid v Evropi in edini predstavnik rodu *Hucho* pri nas. Sulec sedaj živi na območju Nemčije, Avstrije, Češke, Slovaške, Poljske, Madžarske, Romunije, Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije,

Bolgarije in nekdanje Sovjetske Zveze (porečje reke Amur) (Skalin, 1982). Vrsta je številčnejša v desnih pritokih Donave. Zelo redko naseljuje spodnje tokove rek.

V zadnjih devetdesetih letih se je areal sulca v Sloveniji zmanjšal, podobno kot drugod po Evropi. Ocenjeno je, da je sulec nekdanj naseljeval 11.126 km vodotokov. Trenutno ga ni več kot na 4.353 km vodotokov, kar pomeni 39% prvotnega areala (Zabrc, 2008). Sulec je trenutno redek na 3.055 km vodotokov, kar predstavlja 27,5 % prvotne dolžine njegove razširjenosti. Le na 3.718 km dolžine vodotokov, kar je 33,4 % prvotne dolžine naselitve, je sulec bolj ali manj pogost. Tudi območja, kjer trenutno še živi, ne naseljuje kontinuirano, ampak po fragmentih. V nekaterih rekah so tako nastale izolirane populacije. V glavnem je sulec izginil iz spodnjih tokov rek in je sedaj omejen na njihove predalpske odseke.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitatov, ohranjanje oziroma vzpostavljanje prehodnosti vodotoka, ki omogoča povezanost populacij in pretok genskega materiala ter dostop do drstišč, varstvo drstišč, ohranjanje drstišč, ohranjanje transportne sposobnosti plavljenja rečnih plavin, ohranjanje dinamike rečnih prodišč, varstvo pred nedovoljenim odvzemom živali iz narave, trajnostna raba populacij.

Varstveni ukrepi: prenehanje onesnaževanja rek in potokov, prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, ureditev in nadzor nad črpanjem voda, restavracija in renaturacija uničenih habitatov, vzpostavitev oziroma izboljšanje prehodnosti preko jezov, določitev ribogojnic za gojitev, izvajanje vzdrževalnih porabljanj sulčjih mladice.

Lipan

V osrednji Evropi je lipan razširjen v Franciji, Nemčiji, Severni Italiji in v nekaterih rekah donavskega povodja. V Sloveniji je razširjen v zgornjih tokovih večine slovenskih rek. V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju ga najdemo v reki Kolpi v srednjem in zgornjem delu.

Ogrožajo ga onesnaževanje in regulacije oziroma degradacija habitatov, v zadnjem času tudi plenjenje vedno številčnejših kormoranov, ki so v posameznih revirjih dobesedno zdesetkali lipanske populacije.

Varstveni cilji: vzpostavitev in ohranitev lokalne ekološko značilne populacije oziroma njeno povečanje. Ohranjanje ekoloških značilnosti habitatov, ohranjanje oziroma vzpostavljanje prehodnosti vodotoka, ki omogoča povezanost populacij in pretok genskega materiala ter dostop do drstišč, varstvo drstišč, ohranjanje drstišč, ohranjanje transportne sposobnosti plavljenja rečnih plavin, ohranjanje dinamike rečnih prodišč, varstvo pred nedovoljenim odvzemom živali iz narave, trajnostna raba populacij.

Ukrepi: prenehanje onesnaževanja rek in potokov, prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, ureditev in nadzor nad črpanjem voda, restavracija in renaturacija uničenih habitatov, vzpostavitev oziroma izboljšanje prehodnosti preko jezov, določitev ribogojnic za gojitev lipana, določitev drstišč, ki so primerna za smukanje lipana, izvajanje vzdrževalnih porabljanj lipanskih mladice, zmanjšanje vpliva kormoranov na lipanske populacije.

Zaradi drastičnega zmanjšanja populacije, ki je nastala zaradi pogina ob suši leta 2003 in vsakoletnega plenjenja kormoranov, od leta 2004 pa do preklica, je v ribolovnem delu Kolpe s katerim upravlja Ribiška družina Kočevje, prepovedano upleniti lipana. V primeru

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

poslabšanja ugodnega stanja populacij lipana zaradi plenjenja kormoranov, naj se vpliv plenjenja kormorana zmanjša.

Podust

Danes je podust prisotna po celi reki Kolpi.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitatov, ohranjanje oziroma vzpostavljanje prehodnosti vodotoka, ki omogoča povezanost populacij in pretok genskega materiala ter dostop do drstišč, ohranjanje transportne sposobnosti plavljenja rečnih plavin, ohranjanje dinamike rečnih prodišč, trajnostna raba populacij.

Ukrepi: varstvo drstišč, ohranjanje drstišč, sanacija drstišč, ki zaradi različnih razlogov ne delujejo ali so ribam nedostopna, prenehanje onesnaževanja in sanacija stanja, sonaravno urejanje vodotokov, renaturacija oziroma revitalizacija degradiranih vodotokov, varstvo pred nedovoljenim odvzemom živali iz narave, varstvo pred plenjenjem kormoranov, trajnostna raba populacij, poribljavanja ribolovnih revirjev.

Platnica

Platnica živi samo v reki Donavi in spodnjih tokovih njenih večjih pritokov od Bavarske navzdol. Najpogostejša je v porečju Save, kjer naseljuje Krko, spodnji tok Save, Dravo, Muro in njihove večje pritoke, predvsem v izlivnih delih. V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju je prisotna v reki Kolpi in pritokih (Lahinja, Dobličica).

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata, ohranjanje oziroma vzpostavljanje prehodnosti vodotoka, ki omogoča povezanost populacij in pretok genskega materiala ter dostop do drstišč, ohranjanje transportne sposobnosti plavljenja rečnih plavin, ohranjanje dinamike rečnih prodišč, trajnostna raba populacij.

Ukrepi: varstvo drstišč, ohranjanje drstišč, sanacija drstišč, ki zaradi različnih razlogov ne delujejo ali so ribam nedostopna, prenehanje onesnaževanja in sanacija stanja, sonaravno urejanje vodotokov, renaturacija oziroma revitalizacija degradiranih vodotokov, trajnostna raba populacij, poribljavanja ribolovnih revirjev.

Linj

Naseljuje tekoče in stoječe vode. Razširjen je po vsej Evropi. V Sloveniji živi v jadranskem povodju in donavskem porečju. Glavni vzrok njegove ogroženosti so regulacije. V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju je prisoten v Lahinji in Rinži, Rudniško in Reško jezero.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata, vzdrževanje populacij v razmerju primernem do drugih vrst ribje združbe, trajnostna raba populacij.

Varstveni ukrepi: gojitev v ribogojnicah, ki izpolnjujejo pogoje za gojenje rib za poribljavanja, repopulacija v mešane in ciprinidne ribolovne revirje.

Ščuka

Naseljuje tekoče in stoječe vode. Razširjena je po vsej Evropi. V Sloveniji je razširjena v donavskem porečju in jadranskem povodju. V Sloveniji živi v jadranskem povodju in donavskem porečju. Glavni vzrok njegove ogroženosti so regulacije in uničevanje drstišč.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata, trajnostna raba in vzdrževanje populacij v razmerju primernem do drugih vrst ribje združbe (odnos plen-plenilec).

Varstveni ukrepi: gojitev v ribogojnicah, ki izpolnjujejo pogoje za gojenje rib za poribljavanja, repopulacija v mešane in ciprinidne ribolovne revirje.

Krap

Divji krap je izvorna oblika krapa, iz katerega je bilo s selekcijo vzgojenih več oblik gojenega krapa. V Sloveniji najdemo posamezne osebke divje oblike krapa praktično v vseh večjih vodotokih, kjer imajo ustrezen habitat. Ti vodotoki so Mura, Drava, Sava, Krka, Kolpa, Vipava in nekateri njihovi večji pritoki. Gojene oblike krapa so v Evropi prisotne že več tisoč let. Gojitev je bila prvotno usmerjena predvsem v prirejo mesa, z razmahom rekreacijskega oziroma prostočasnega ribolova in ribolovnega turizma, pa so se v državah z razvitim ribolovnim turizmom začela tudi dopolnilna poribljavanja. Poribljavanja z gojenimi oblikami krapa se vršijo v stoječe in tekoče vode. Danes je v Sloveniji najpomembnejša nepostrvja ribolovna vrsta.

Varstveni cilj: prostorsko in količinsko prilagojeno poribljavanje gojene oblike krapa, na način, da ne ogroža domorodnih vrst rib.

Ukrepi: za namene poribljavanja se goji izključno v ribogojnicah za poribljavanja. Le ta se izvajajo predvsem v določenih ciprinidnih ribolovnih revirjih in le z odraslimi ribami ter v obsegu, da ne ogroža populacij domorodnih vrst rib. Obseg poribljavanja se prilagodi hidrološkimi in ekološkimi pogojem posameznega ribolovnega revirja, upoštevajoč varstveni status posameznih varovanih in zavarovanih območij in vrst, po predpisih o ohranjanju narave in se mora natančno določiti v ribiškogojitvenem načrtu posameznega ribiškega okoliša.

Za ohranitev divje oblike krapa v naših rekah je treba postopoma omejiti poribljavanja z gojenimi oblikami krapa ter čim prej izvesti genetske analize obstoječih populacij divjega krapa. Na podlagi rezultatov se načrtuje program vzreje divje oblike za poribljavanja.

Druge domorodne vrste

Druge domorodne vrste kot so klen, rdečeoka, rdečeperka, itd. se lahko poribljava iz ribnikov, ki imajo dovoljenje za gojitev rib za poribljavanja. Pri tem se upošteva načelo vrstne sestave lokalnih populacij, kar pomeni da v vodna telesa, kjer obravnavana vrsta še ni prisotna poribljavanje ni dovoljeno, oziroma je dovoljeno le na podlagi predhodne presoje vpliva na varovana (Natura 2000, naravne vrednote, ekološko pomembna območja) in zavarovana območja in na podlagi strokovnega mnenja Zavoda za ribištvo Slovenije.

Tujerodne vrste

Šarenka

Šarenka je tujerodna vrsta, ki je bila iz Severne Amerike v Evropo prinešena v drugi polovici 19. stoletja, v Slovenijo pa 1890 leta, takrat predvsem za gojitev v ribogojnicah. V zadnjih treh desetletjih prejšnjega stoletja se je pričela množično uporabljati za dopolnilna poribljavanja (pod trnek) v ribolovne revirje. V nekaterih slovenskih vodotokih se redno drsti.

Varstveni cilj: prostorsko in količinsko omejena uporaba na način, da ne ogroža domorodnih vrst rib.

Ukrepi: gojitev šarenke v ribogojnicah za gojitev rib za poribljavanja, dopolnilna poribljavanja določenih ribolovnih revirjev v času ribolovne sezone, prenehanje poribljavanja pred zaključkom ribolovne sezone, uporaba sterilnih šarenk. Obseg poribljavanja se prilagodi hidrološkimi in ekološkimi pogojem posameznega ribolovnega revirja upoštevajoč varstveni status posameznih varovanih in zavarovanih območij in vrst, po predpisih o ohranjanju narave in se mora natančno določiti v ribiško gojitvenem načrtu posameznega ribiškega okoliša.

Poribljavanje s tujerodnimi vrstami je lahko izjemoma dovoljeno, če tako kažejo ugotovitve postopka presoje tveganja za naravo in to ni v nasprotju z režimom varovanih območij (Natura 2000 območja in zavarovana območja) ter na podlagi strokovnega mnenja Zavoda za ribištvo Slovenije.

Zmanjšuje se številčnost populacij vseh tujerodnih vrst na celotnem območju, prednostno na območjih z naravovarstvenim statusom in na vseh vodnih telesih, ki niso izolirana.

Varstvo vrst in habitatnih tipov zaradi katerih so opredeljena območja Natura 2000 razglašena zaradi varstva kvalifikacijskih vrst rib in njihovih habitatov

V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju od ribjih vrst uvrščenih na seznam dodatka II Direktive o habitatih najdemo trinajst vrst rib in potočne piškurje (ena vrsta). Od tega je tri vrste dovoljeno loviti in sicer sulca, platnico in pohro. Druge vrste rib in piškurje ni dovoljeno loviti.

V spodnji tabeli prikazujemo ekološke zahteve posameznih vrst rib, katerih habitati se varujejo v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju.

Tabela 6. Razvrstitev rib glede na njihove hidrološke (H) in razmnoževalne (R) potrebe, način prehranjevanja (mlade-odrasle ribe) in selitev.

Vrsta/družina	H	R	Prehrana	Selitev-tip	Selitev-razdalja
Petromyzontidae					
donavski potočni piškur- <i>Eudontomyzon vladkovi</i> Oliva&Zanan 1959	reofilna	litofilna	filtrator		kratka - srednja
Salmonidae					
sulec- <i>Hucho hucho</i> (Linnaeus, 1758)	reofilna	litofilna	piscivor	potamodromna	srednja - dolga
Cyprinidae					
platnica- <i>Rutilus virgo</i> (Heckel, 1852)	reofilna	fito-litofilna	invertivor	potamodromna	kratka
zvezdogled- <i>Romanogobio uranoscopus</i> (Agassiz, 1828)	reofilna	litofilna	invertivor		kratka
keslerjev globoček- <i>Romanogobio kesslerii</i> (Dybowsky, 1862)	reofilna	fito-litofilna	invertivor		kratka
pohra- <i>Barbus balcanicus</i> Kot., Ts., Rab&Ber., 2002	reofilna	litofilna	invertivor		kratka
pezdirk- <i>Rhodeus amarus</i> (Bloch, 1782)	indiferentna	ostrakofilna	omnivor		kratka
pegunica- <i>Alburnus sarmaticus</i> (Freyhof&Kottelat 2007)	reofilna	litofilna	omnivor		kratka
Percidae					
upiravec- <i>Zingel streber</i> (Siebold, 1863)	reofilna	litofilna	invertivor		kratka
Cobitidae					
činklja - <i>Misgurnus fossilis</i> (Linnaeus, 1758)	stagnofilna	fitofilna	invertivor		kratka
navadna nežica- <i>Cobitis elongatoides</i> Bacescu &Maier, 1969	reofilna	fitofilna	invertivor		kratka
velika nežica- <i>Cobitis elongata</i> Heckel & Kner 1858	reofilna	fitofilna	invertivor		kratka
zlata nežica- <i>Sabanejewia balcanica</i> (Karaman, 1922)	reofilna	fito-litofilna	invertivor		kratka
Cottidae					
kapelj- <i>Cottus gobio</i> Linnaeus, 1758	reofilna	speleofilna	invertivor.		kratka

Legenda: Habitat: reofilna – hitro tekoče, s kisikom bogate in čiste vode; stagnofilna - počasi tekoče ali stoječe vode; indiferentna – vrsta s široko toleranco hidroloških pogojev, vendar ne reofilna. Drst: litofilna – ribe odlagajo ikre na ali v prod/kamenje; fitofilna – ikre odlagajo na rastlinje ali dele rastlin; fitolitofilna – ikre odlagajo na rastlinje ali na prod/kamenje če rastlinja ni; psamofilna – ikre odlagajo na ali v pesek in drug drobnozrnat substrat; ostrakofilna – ikre odlaga v školjke družine Unionidae; speleofilna – ikre odlaga na strop votlinice in jih varuje; litopelagofilna – ikre odloži na pesek/kamenje, ličinke pa se razvijejo med plavljenjem v pelagiku. Prehranjevanje: invertivor – hrana so pretežno vodni nevretenčarji; piscivor – hrana so pretežno ribe; invertipiscivor – del populacije se hrani pretežno z vodnimi nevretenčarji, del pa pretežno z ribami; herbivor – hrani se z algami in makrofiti; omnivor – vrste, ki so glede hrane brez jasnih preferenc (oportunisti); filtrator – organske delce prefiltrira iz sedimenta.

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

Ribiško upravljanje se izvaja na način, da se ohranjajo ali vzpostavijo naravne oziroma naravni podobne združbe rib.

V populacije zavarovanih vrst se posega le na podlagi dovoljenj in sprejetih akcijskih načrtov ter strategij, ki zagotavljajo ugodno stanje vrste. Doselevanje rib se izvaja z vlaganjem avtohtonih, lokalno prisotnih populacij rib. Če to ni mogoče, se izbere najbližjo podobno populacijo rib. Podrobnejše usmeritve se podajo pri pripravi RGN. Prostorsko in količinsko se postopoma zmanjšuje populacije vrst (potočne postrvi, podusti, soma...), ki niso iz istega porečja oziroma zaključene geografske enote. Naseljevanje in doselevanje rib se ne izvaja v vodah, kjer se v preteklosti tega ni izvajalo.

Prostorsko in količinsko se postopoma zmanjšuje doselevanje šarenke in hkrati krepiti populacije avtohtonih vrst. Doselevanje šarenke in krapa se omeji na revirje, kjer njuno vlaganje ni v nasprotju s cilji ohranjanja narave. Doselevanje se izvaja s sterilnimi šarenkami, ostalih tujerodnih vrst rib se ne vlaga. Naseljevanje in preseljevanje tujerodnih vrst se ne izvaja.

Ribiška tekmovanja naj se usmerja izven območij z naravovarstvenim statusom. Podrobnejše usmeritve se podajo pri pripravi RGN.

Odvzem spolnih celic naj se izvaja na način in v obsegu, ki ne bo ogrožal stanja ribjih populacij.

Predvidi se ukrepe za zmanjšanje oziroma odstranjevanje populacij tujerodnih vrst iz naravnega okolja.

Na Natura območja se ne vnaša živali in rastlin tujerodnih vrst ter gensko spremenjenih organizmov.

V nadaljevanju so podani varstveni cilji in ukrepi za tri ribje vrste, katerih habitati se varujejo po Habitatni direktivi in jih je dovoljeno loviti.

Sulec

V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju so z Uredbo o Naturi 2000 zavarovana naslednja območja pomembna za varstvo habitatov sulca: SI3000263 Kočevsko in SI3000175 Kolpa.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata, ohranjanje oziroma vzpostavljanje prehodnosti vodotoka, ki omogoča povezanost populacij in pretok genskega materiala ter dostop do drstišč, varstvo drstišč, ohranjanje drstišč, ohranjanje transportne sposobnosti plavljenja rečnih plavin, ohranjanje dinamike rečnih prodišč, varstvo pred nedovoljenim odvzemom živali iz narave, trajnostna raba populacij, omejen in uravnotežen uplen, restriktiven ribolovni režim nadzor drstišč v času drsti.

Varstveni ukrepi: prenehanje onesnaževanja rek in potokov, prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, ureditev in nadzor nad črpanjem voda, restavracija in renaturacija uničenih habitatov, vzpostavitev oziroma izboljšanje prehodnosti preko jezov, omejen in uravnotežen uplen, restriktiven ribolovni režim nadzor drstišč v času drsti.

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

Pohra

V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju so z Uredbo o Naturi 2000 zavarovana naslednja območja pomembna za varstvo habitatov pohre: SI3000263 Kočevsko, SI3000175 Kolpa, SI3000075 Lahinja.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata pohre, ohranjanje oziroma vzpostavljanje prehodnosti vodotoka, ki omogoča povezanost populacij in pretok genskega materiala ter dostop do drstišč, ohranjanje drstišč.

Varstveni ukrepi: ohranjanje prodnatih plitvin in prelivov, prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, prenehanje onesnaževanja vodotokov, vzpostavitev oziroma izboljšanje prehodnosti preko jezov.

Platnica

V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju so z Uredbo o Naturi 2000 za varstvo habitatov platnice zavarovana območja: SI3000263 Kočevsko, SI3000175 Kolpa, SI3000075 Lahinja.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata platnice, ohranjanje oziroma vzpostavljanje prehodnosti vodotoka, ki omogoča povezanost populacij in pretok genskega materiala ter dostop do drstišč, ohranjanje drstišč, ohranjanje strukturiranosti rečnega dna (prod, kamni), še posebej prodnatih z rastlinami poraslih plitvin in prelivov, ohranjanje transportne sposobnosti plavljenja rečnih plavin, ohranjanje dinamike rečnih prodišč, trajnostna raba populacij.

Varstveni ukrepi: ohranjanje prodnatih plitvin in prelivov, prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, prenehanje onesnaževanja vodotokov, vzpostavitev oziroma izboljšanje prehodnosti preko jezov, restriktiven ribolovni režim.

Razen varstva habitatov treh zgoraj obravnavanih lovnih vrst rib so v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju zavarovani še habitati kaplja, keslerjevega globočka, navadne nežice, pegunice, pezdirka, upiravca, velike nežice, činklje, zvezdogleda in piškurja.

Nežica

Natura območja: SI3000263 Kočevsko .

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata navadne nežice, ohranjanje drstišč.

Varstveni ukrepi: prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, ohranjanje neutrjenih brežin, kjer to ni možno pa se brežine urejajo sonaravno, ohranjanje zamuljenih, prodnatih in drobno peščenih plitvin ob brežinah, prenehanje onesnaževanja vodotokov.

Zlata nežica

Natura območja: SI3000175 Kolpa, SI3000075 Lahinja.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata zlate nežice, ohranjanje drstišč.

Varstveni ukrepi: prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, ohranjanje neutrjenih brežin, kjer to ni možno pa se brežine urejajo sonaravno, ohranjanje

zamuljenih, prodnatih in drobno peščenih plitvin ob brežinah, prenehanje onesnaževanja vodotokov.

Kapelj

Natura območja: SI3000263 Kočevsko, SI3000175 Kolpa, SI3000075 Lahinja, SI3000129 Rinža.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata kaplja, ohranjanje drstišč.

Varstveni ukrepi: prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, ohranjanje strukturiranosti rečnega dna (prod, kamni) in struktur, ki nudijo skrivališča (obrežna vegetacija, korenine obrežnih dreves), prenehanje onesnaževanja vodotokov.

Potočni piškurji

Natura območja: SI3000263 Kočevsko, SI3000175 Kolpa, SI3000129 Rinža, SI30000 Gradac.

Varstveni cilji: ohranjanje ekoloških značilnosti habitata donavskega potočnega piškurja, ohranjanje drstišč.

Varstveni ukrepi: prenehanje vodnogospodarskega urejanja vodotokov na nesonaraven način, ohranjanje naravne strukture dna, posebno prodnato, peščene in mivkaste frakcije ter brežin vodotokov. Kjer to ni možno, se načrtujejo sonaravne ureditve, ki zagotavljajo raznolikost dna in tvorbo prodnato, peščenih do mivkastih območij – mikro habitatov, prenehanje onesnaževanja vodotokov.

Zavod RS za varstvo narave je v letu 2009 na podlagi zahtev Evropske komisije predlagal nova območja za dopolnitev omrežja Natura 2000 in zanje opredelil kvalifikacijske vrste. Predlog novih območij z določenimi varstvenimi usmeritvami se bo upošteval pri pripravi RGN.

Ukrepi v delih ribiškega območja, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status

Ribiško upravljanje v vseh območjih, ki imajo v skladu s predpisi o ohranjanju narave poseben status, bo prilagojeno varstvenim režimom posameznih območij. Operativni varstveni ukrepi bodo določeni v RGN-jih za izvajanje ribiškega upravljanja v ribiških okoliših, ki se prekrivajo ali delno prekrivajo z območji posebnih varstvenih režimov po predpisih o ohranjanju narave.

Usmeritve za trajnostno rabo rib

Trajnostna raba rib pomeni izvajanje ribolova v obsegu, na način in v času, da se z naravnim samoobnavljanjem ali z ukrepi ribiškega upravljanja dolgoročno ohranjajo ribe ter se pri tem ne poslabšuje ugodno stanje rastlinskih in živalskih vrst.

Izvajanje ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju bo načrtovano v skladu z načeli trajnostne rabe ribjih populacij. Posegi vanjo so možni le do višine ugotovljenega letnega lovnega prirasta. S tem je omogočeno, da se populacije rib v določenem vodnem okolju reproducirajo in vzdržujejo. Število ribolovnih dni (izdanih ribolovnih dovolilnic) v posameznih ribiških območjih je prilagojeno specifičnim

ekosistemskim značilnostim območja in načinu izvajanja ribiškega upravljanja, tako da je zagotovljena trajnostna raba ribolovnih virov.

Ribiško upravljanje mora biti usmerjeno v ohranitev domorodnih ribjih populacij, tako, da se ohranja njihova velikosti in starostna struktura ter njihovo dolgoročno preživetje. Podrobne usmeritve in ukrepi bodo določeni v RGN-jih za izvajanje ribiškega upravljanja v posameznih ribiških okoliših.

Upravljanje s tujerodno vrsto šarenko v Natura 2000 območjih bo sledilo dolgoročnemu cilju postopnega zmanjševanja in v končni fazi prenehanja poribljavanja šarenke ter prehod na poribljavanja izključno domorodnih vrst. Za doseg tega cilja se izvajajo naslednji ukrepi: gojitev domorodnih postrvjih vrst. V donavskem porečju je to potočna postrv z genetsko preverjenim poreklom in upoštevanjem lokalnih populacij (opiši na kratko projekt potočna postrv), v jadranskem povodju pa soška postrv z genetsko preverjenim poreklom in upoštevanjem lokalnih populacij.

Za izdelavo strategije upravljanja s šarenko se predlaga izvedba projekta »Monitoring populacije šarenke, njene interakcije z domorodnimi vrstami in raziskave prehrane šarenke«

Načela posegov v populacije rib

Ribolovni režim

Ribolovni režim v celinskih vodah je določen s Pravilnikom o ribolovnem režimu v ribolovnih vodah (Uradni list RS, št. 99/2007 V njem so določene najmanjše dovoljene lovne mere in varstvene dobe za posamezne lovne vrste rib (Tabela 7).

Tabela 7. Najmanjše lovne mere in varstvene dobe lovnih vrst rib

Vrsta ribe	Najmanjša mera (cm)	Varstvena doba
Sulec	70	15. 2.-30. 9.
Potočna postrv	25	1. 10.-28. 2.
Jezerska postrv	40	1. 10.-28. 2.
Lipan	30	1. 12.-15. 5.
Ščuka	50	1. 2.-30. 4.
Smuč	50	1. 3.-31. 5.
Som	60	1. 5.-30. 6.
Bolen	40	1. 5.-30. 6.
Linj	30	1. 5.-30. 6.
Podust	35	1. 3.-31. 5.
Platnica	35	1. 3.-31. 5.
Klen	30	1. 5.-30. 6.
Klenič	20	1. 5.-30. 6.
Mrena	30	1. 5.-30. 6.
Pohra	20	1. 5.-30. 6.
Ogrica	30	1. 5.-30. 6.
Ploščič	30	1. 5.-30. 6.

Načrt ribiškega upravljanja v kočevsko-belokranjskem RO-osnutek

Androga	25	1. 5.-30. 6.
Jez	35	1. 3.-31. 5.
Menek	30	1. 12.-31. 3.
Rdečeperka	/	1. 4.-30. 6.
Rdečeoka	/	1. 4.-30. 6.
Čep	20	1. 3.-31. 5.
Navadni ostriž	/	1. 3.-31. 5.
Navadni koreselj	/	1. 5.-30. 6.
Pisanec	/	1. 4.-30. 6.
Zelenika	/	1. 4.-30. 6.
Šarenka	/	1. 12.-28. 2.
Potočna zlatovčica	/	1. 12.-28. 2.
Jezerska zlatovčica	/	1. 12.-28. 2.

Lovne mere in varstvene dobe za posamezne vrste so zaradi višje stopnje njihove zaščite lahko strožje od predpisanih v pravilniku.

Doseganje cilja trajnostne rabe rib je poleg poribljavanj omogočeno s prilagoditvijo obsega in načina ribolova, ki se določi z ribolovnim režimom. Ribolovni režimi v posameznih ribiških območjih so prilagojeni specifičnim lastnostim območja in načinu izvajanja ribiškega upravljanja, tako da je zagotovljena trajnostna raba ribolovnih virov. Ribolovni režimi v posameznih ribiških območjih, ribiških okoliših ali revirjih se zaradi razlik med posameznimi prostorskimi enotami razlikujejo od splošno veljavnega predpisanega s pravilnikom. Ribolovni režim v posameznem ribiškem območju, ribiškem okolišu ali revirju je na podlagi specifičnih ekosistemskih značilnosti lahko strožji od splošno veljavnega za Slovenijo.

Obseg ribolova

Obseg ribolova mora biti prilagojen naravni reprodukciji v posameznih delih ribiškega območja in je lahko povečan na račun dodatnih ukrepov, kot so na primer dopolnilna poribljavanja merskih rib v času ribolovne sezone. Poribljavanja odraslih ribolovnih vrst za namene turističnega ribolova morajo biti v ravnovesju z ribolovnim pritiskom in uplenom rib v posameznih ribiških okoliših oziroma ribolovnih revirjih ter taka, da ne ogrožajo ogroženih vrst rib ter drugih ogroženih in zavarovanih prostoživečih vrst.

Z ribolovnim režimom se določi tudi obseg in način izločanja tujerodnih in posebno še invazivnih vrst rib. Pri določanju obsega ribolova se uravnava največji dovoljeni uplen domorodnih vrst rib in zmanjšuje populacije tujerodnih predvsem invazivnih vrst rib ter preprečuje širjenje tujerodnih vrst rib.

Povečan ribolovni pritisk se lahko kompenzira samo z dodatnim – dopolnilnim poribljavanjem domorodnih in tujerodnih vrst rib merske velikosti. Upravljanje s tujerodnimi vrstami se v skladu z naravovarstvenimi smernicami izvaja samo v smislu pospeševanja športnega ribolova ter mora biti takšno, da ne ogroža domorodnih populacij rib.

V revirjih s trajno povečanim pritiskom, kjer je ribolovni interes zelo velik se lahko uveljavlja omejitev oziroma zmanjšanje dnevnega uplena, prepoved uplena domorodnih vrst rib ali samo ribolov na način »ujemi in spusti«. Tudi v teh primerih je potrebno določiti možen obseg ribolova.

Podrobne usmeritve in ukrepi bodo določeni v RGN-jih za izvajanje ribiškega upravljanja v posameznih ribiških okoliših.

Drugi posegi

Sladkovodni ekosistemi so bili v zadnjih stotih letih podvrženi številnim človekovim posegom. Rezultat tega je, da so številne vrste rib izumrle, postale redke ali ogrožene. Ocenjuje se, da trenutno 67 od 200 evropskih vrst rib ogrožajo človekovi posegi.

Med najbolj negativnimi posegi za populacije rib so tisti, ki povzročajo fragmentacijo habitatov. Populacije rib se v takih primerih ločijo na več manjši delov, med seboj so izolirane, kar posledično prinaša manjšo genetsko raznolikost in večjo ranljivost populacij. Kot ukrep v primerih fragmentacije habitatov se uporablja izgradnja prehodov za ribe, kar pa v Sloveniji, razen izjemoma, ni bila dosedanja praksa. Funkcionalnost prehodov za ribe je odvisna od specifičnih pogojev in lastnosti pregrad, ki razdelijo habitate oziroma populacije.

Poleg fragmentacije vodnega prostora se ob gradnji visokih jezov spremenijo tudi lastnosti habitatov. Postavitev in obratovanje hidroelektrarn bistveno spremeni življenjsko okolje rib in ostalih vodnih organizmov. Biotska raznovrstnost je zmanjšana ali izgubljena. Hidromorfološke lastnosti habitatov ter fizikalne in kemijske lastnosti vode se spremenijo. Rečni habitati se spremenijo v jezerske ali poljezerske. Posledično se spremeni vrstna sestava rib, sorazmerja vrst, njihova številčnost, prostorska razporeditev posameznih vrst, pogoji za drst in selitev rib. Populacije tipičnih rečnih (reofilnih) vrst rib, ki zaradi njihovih ekoloških zahtev potrebujejo tekočo vodo, se lahko hitro zmanjšajo ali celo izginejo. V novonastalih pogojih nastopi tudi pomanjkanje hrane za vrste, ki se prehranjujejo z organizmi rečnega dna. Naseljenost talnih organizmov in raznolikost vrst se močno zmanjša. Velik negativni učinek na ribje populacije ima tudi nihanje vode, ki je posledica obratovalnega režima posamezne hidroelektrarne. Posebno velik je vpliv dnevnega nihanja vode na zarod in mladice, ki ostanejo ujeti v depresijah, večjih ali manjših kotanjah, nastalih po umiku vode oziroma zmanjšanju njene globine. V takih primerih lahko pride tudi do pogina zaradi zadušitve, v vsakem primeru pa so v takih strukturah ujete ribe lahek plen plenilcev. V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju velike hidroelektrarne niso bile grajene. Je pa na reki Kolpi nekaj jezov, ki ribam otežujejo ali v posameznih primerih tudi preprečujejo prehajanje in prosto razporejanje. Na vseh takih objektih je treba zadeve sanirati in na njih v bodoče zgraditi prehode za ribe.

Vzporedno z gradnjo velikih elektrarn se je že v preteklosti na manjših vodotokih gradilo različne vodosilne naprave, v zadnjem času pa vedno bolj tudi male vodne elektrarne, klasične s točkovnim ali kratkim odvzemom vode in derivacijske, kjer se voda od zajetja do strojnice vodi po cevovodu na daljše razdalje (več sto metrov, tudi km in več). Taka gradnja oziroma obratovanje malih elektrarn, potokom na velikih razdaljah odvzame vodo in s tem spremeni njihov značaj in biološke procese. Manj problematičen od obeh načinov gradnje malih hidroelektrarn je tako imenovani klasičen tip male hidroelektrarne, kjer se vodo praviloma odvzame na krajših razdaljah, na že obstoječih jezovih. Zmanjšani pretoki vode v potoke prinašajo spremembe hidromorfoloških lastnosti vodotoka, koristni vodni površini, hidro dinamiki in seveda tudi v življenjskih združbah. Spremenijo se lahko vrstni sestav, sorazmerje vrst, naseljenost na enoto površine in seveda s tem primarna, sekundarna in terciarna produkcija v potoku. V kočevsko-belokranjskem ribiškem območju je bilo, predvsem na pritokih, zgrajenih nekaj malih hidroelektrarn, ki praviloma nimajo zgrajene ribje steze. Na vseh takih objektih je treba zadeve sanirati in na njih v bodoče zgraditi prehode za ribe.

Zaradi prevelikega odvzema rečnih naplavin so bili spremenjeni mnogi pomembni habitati, uničena številna drstišča. Odvzem proda je danes urejen s koncesijami, vendar se še vedno dogaja, da pod naslovom vzdrževalnih del prihaja do nekontroliranega in škodljivega poseganja v prodišča. Pomen dobrega upravljanja s to naravno dobrino je izrednega pomena za biotsko pestrost vodnega in obvodnega prostora. Ohranjanje strukture naplavin - zrnastostne strukture dna, ki je eden od pomembnejših abiotskih faktorjev, neposredno vpliva na vodne življenjske združbe, tudi na ribe in njihove najpomembnejše habitate – drstišča. Za litofilne drstnice, vrste rib, ki ikre odlagajo v prodno podlago, so to ključni habitati, zaščiteni tudi s predpisi.

Siva čaplja, *Ardea cinerea* je v Sloveniji gnezdilec. Ocenjuje se, da gnezdi vsako leto vsaj 500 parov, prezimuje pa 1800 osebkov (http://sl.wikipedia.org/wiki/Siva_čaplja). Poleg malih sesalcev in dvoživk so njena hrana tudi ribe. Pleni predvsem v potokih in manjših, srednje velikih in velikih rekah na plitvejših odsekih.

Zaradi povečanja njene populacije je v mnogih gojitvenih potokih resno ogrožena sonaravna gojitev domorodnih postrvjih vrst. V nekaterih primerih so rezultati tako slabi, da nadaljevanje sonaravne gojitve ni več smiselno. Predlaga se izvedba projekta s katerim se razišče vpliv sive čaplje na ribje populacije in predlaga možne ukrepe za zaščito rib.

Usmeritve za poribljavanje in gojitev rib

Za nadomeščanje izpada rib zaradi ribolova, oziroma vzdrževanje optimalne številčnosti populacij domorodnih ribjih vrst, glede na nosilno sposobnost vode, ribiške družine izvajajo doseljevanje rib ali poribljavanje z odraslo ribo ali z mladimi. Za doseljevanje domorodnih ribjih vrst v območja ribolova - ribolovnih revirjih, izvajalci ribiškega upravljanja njihove mladice pridobivajo na dva načina. Mladice domorodnih postrvjih vrst se sonaravno gojijo v njihovem naravnem okolju – gojitvenih revirjih ali pa tudi v nadzorovanih pogojih v ribogojnicah.

Povečan ribolovni pritisk ribičev v posameznih ribolovnih revirjih kočevsko-belokranjskega ribiškega območja se kompenzira bodisi z zmanjševanjem dovoljenega dnevnega uplena ali dopolnilnimi poribljavanji merskih rib vzgojenih v ribogojnicah, ki izpolnjujejo pogoje za gojitev rib za poribljavanja. V tem primeru se lahko izjemoma poribljava tudi z merskimi ribami domorodnih in tujerodnih vrst (šarenka, gojeni krap).

Poribljavanja ribolovnih revirjev

Poribljavanja ribolovnih revirjev kočevsko-belokranjskega ribiškega območja se izvajajo z mladimi domorodnih vrst rib, v okviru tako imenovanih vzdrževalnih vlaganj, upoštevaje načelo lokalnih značilnosti ribje združbe. Ribe, ki so sicer domorodne za Slovenijo, niso pa prisotne v posameznih ribiških območjih, okoliših oziroma revirjih, se tja ne smejo poribljavati. Izjeme so možne na podlagi predhodne ocene tveganja za naravo in/ali na podlagi strokovnega mnenja Zavoda za ribištvo Slovenije.

V času ribolovne sezone se izvajajo ukrepi dopolnilnega poribljavanja merskih rib domorodnih vrst rib ter šarenke in krapa, kjer to ni izrecno prepovedano.

Podrobne usmeritve in ukrepi bodo določeni v RGN-jih za izvajanje ribiškega upravljanja v posameznih ribiških okoliših.

Vrsta in obseg sonaravne gojitve

Sonaravna gojitev poteka običajno v varstvenih revirjih, gojitvenih potokih in vzrejnih ribnikih. Pri tem je potrebno upoštevati tudi morebiten negativen vpliv take gojitve na biotsko raznovrstnost. Za določitev gojitvenih revirjev za namen sonaravne gojitve je zato nujno upoštevati primernost oziroma nosilno sposobnost posameznih potokov ob upoštevanju njihovega naravovarstvenega statusa.

Sonaravna gojitev se začne z odvzemom spolnih celic s smukanjem spolno zrelih rib v naravi ali v ribogojnici. Odvzem spolnih celic v naravi je načrtovan in omejen v obsegu, ki je primeren in v skladu z načelom trajnostne rabe in potrebami izvajanja ribiškega upravljanja v posameznem ribiškem okolišu. V ribogojnici je dovoljen odvzem spolnih celic od plemenk, ki so vzrejene iz iker pridobljenih od domorodnih rib iz narave. Oplojene ikre se nato valijo v ribogojnicah, kjer je v nadzorovanih pogojih preživetje mnogo večje kot v naravi. Ikre z očmi oziroma zarod se nato vrne v naravno okolje, večinoma v gojitvene potoke. Sledi faza priraščanja v naravnem okolju, ki praviloma traja dve leti, lahko tudi več ali manj, odvisno pač od produktivnosti in hitrosti rasti posameznega revirja. Takrat se mladice z elektroribolovom izlovijo in v okviru vzdrževalnih poribljavanj preselijo v ribolovne revirje.

Sonaravna gojitev se lahko izvaja na dva načina: z vložitvijo zaroda na začetku ciklusa sonaravne gojitve (klasičen način opisan v prejšnjem odstavku) in odlovom mladice na koncu gojitvenega ciklusa. Drugi način, tako imenovani novi način, se izvaja brez vlaganja zaroda, vsake tri leta se odlovijo dve oziroma tri letne mladice. Vse druge ribe ciljne vrste in vse druge ribe spremljevalnih vrst se po elektroodlovu žive vrnejo v gojitveni revir. Sonaravna gojitev se izvaja v skladu z ekosistemskimi značilnostno območja in potrebami posameznega ribiškega okoliša.

V RGN_jih se za izvajanje ribiškega upravljanja v ribiških okoliših določi revirje, kjer se izvaja sonaravna gojitev in obseg gojitve (količina vloženga zaroda). Opusti se sonaravno gojitev v revirjih, kjer so v preteklosti rezultati bili slabi ali kjer je to v nasprotju s predpisi o ohranjanju narave.

Odvzem spolnih celic

Odvzem spolnih celic v kočevsko-belokranjskem ribiškem območju se izvaja v skladu z načelom trajnostne rabe ribolovnih virov in v posebej zato določenih revirjih in drstiščih ter v obsegu potreb ribiškega območja oziroma posameznih ribiških okolišev.

Podrobne usmeritve in ukrepi bodo določeni v RGN-jih za izvajanje ribiškega upravljanja v posameznih ribiških okoliših.